

KONGL. MAJ:TS
ÖFVERSTÅTHÅLLARE
I STOCKHOLMS STAD
TILL
KONGL. MAJ:T
ÅR 1828 AFGIFNE
FEM-ÅRS-BERÄTTELSE.

1.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
1829.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser.

Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Öfverståthållare i Stockholms stad till Kongl. Maj:t år 1828 afgifne fem-årsberättelse.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS
ÖFVERSTÅTHÅLLARE
I STOCKHOLMS STAD
TILL
KONGL. MAJ:T
ÅR 1828 AFGIFNE
FEM-ÅRS-BERÄTTELSE.

1.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
1829.

INNEHÅLL

Inledning	3.
Underdånig berättelse	20.
1:o Stadens folkmängd.....	20.
2:o Om folkets lynne och bildning m. m.....	23.
3:o De Näringsfång, hvarpå Stadens bestånd synnerligast grundas; om naturen af dess handel, tillförsel af öfverskottsproducter från närmare eller fjärmare håll; afsättnings-orter, kommunikation dem emellan, Naringarnes och Handelns stigande eller fallande samt fördelaktige eller missgynnande conjuncturer.....	26.
Uppgifter på antalet af dem som härstädes idka Handel-, Fabriks-, Handtverkeri- och andra Närings- yrken, ävensom af betjening och arbetare , som dervid af dem sysselsättas.....	27-28.
1:o Af Handelsklasserne och de, som sortera under Handels- Collegium.....	27-28.

2:o	Af Handtverkerierne eller de, som sortera under Politie-Byggnings- och Embets-Collegium.....	28-30.
3:o	Af Fabriks- och Manufactur- Klasserne, sorterande under Hall- och Manufactur-Rätten	31-33.
4:o	Af diverse Näringsyrken, ej hörande till någondera af Borgerskapets klasser.....	33-34.
4:o	Stadens inflytande på Landets Cultur, Näringar eller konstflit, prohibitiva författningar till densammas fördel samt användande af Stadens jord till rivalisering med jordbruket.....	48.
5:o	Skolor och allmänna Undervisningsanstalter.....	49.
6:o	Fattigvårds-anstalterne.....	60.
	Fattigförsörjning.....	60.
	Stiftelser, Pensions- och Välgörenhets-Inrättningar.....	66.
7:o	Stads-kassans inkomster och utgifter samt kostnad för Stadens Styrelse år 1826.....	105.

STORMÄKTIGSTE
ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Genom Nådig skrifvelse af den 4 Maj sistlidet år, har Eder Kongl. Maj:t täckts förordna, att Öfver-Ståthållare-Embete ej allenast vid nämnde års slut, utan ock framgent hädanefter, borde för Hufvudstaden Stockholm i underdånighet afgifva enahanda Femårs-Berättelser, som redan genom Kongl. Circulaire-Brefvet till samtliga Lands-Höfdingarne af den 17 April 1821, med deruti åberopade Formulaire och Tabeller, blif-

vit, i fråga om öfrige Länens och Städernes tillstånd i Ekonomiskt och Statistiskt afseende, i Nåder anbefalldes; Och har Eder Kongl. Maj:t sedermera, genom Nådiga skrivelser af den 14 November förstsagde och den 17 April innevarande år, behagat i berörde Formulaire anbefalla åtskillige tillägg och förändringar, i enlighet hvarmed förslag till Nya Tabeller också blifvit upprättade och mig tillsände, i hvilka dock sedermera, genom handbref från Stats-Sekreteraren för Kammar-Expeditionen, dateradt den 14 nästvikne Juli, några nya rättelser blifvit ytterligare föreskrifne, af hvilken anledning tiden för ifrågavarande Berättelses afgifvande denna gång jemväl förlängts till den 15 innevarande Augusti månad.

Genast efter emottagandet af Eder Kongl. Maj:ts förstberörde Nådiga skrifvelse, har, med tillkännagifvande af dess innehåll, jag ifrån vederbörande infordrat fullständiga uppgifter, upplysningar och underrättelser i alla de ämnen, som uti Formularet äro antydde; och ehuru, vid dessa uppgifters sammanfattande och ordnande till ett helt, åtskillige deribland funnits dels icke vara, dels icke kunna vara så omständlige och bestämda som man önskat, hvilket ock vid början af ett nytt företag, sådant som det närvarande, svårigen kunnat väntas, men fram-

deles, efter vunnen utvidgad erfarenhet, torde lättare kunna tillvägbringas, får jag härmedelst afgifva den anbefallda underdåniga Berättelsen, omfattande åren 1822, 1823, 1824, 1825 och 1826, med all den fullständighet som denna gång är möjlig, och med iakttagande af den ordning och de gränssor som uti Formulairret äro föreskrifne.

Till en början får jag således härmed ej allenast öfverlemna en Tabell, hvori, så vidt ske kunnat, äro upptagne de ämnen och uppgifter, som, enligt föreskrift, bordt tabellariskt uppfattas, utan ock, till vidare upplysning i flere delar deraf, tillägga följande:

1:o Af de uti Tabellens första Kolumn uppgifne Hus och Tomter, tillsammans 4,526: äro 3,732 stycken i värde uppskattade till bevillnings erläggande; 58 tillhöra Kongl. Majt och Kronan; 6 innehafvas af Akademi-Staterne; 66 äro Fromma stiftelser tillhörige; 50 besittas under Boställsrätt; 19 ägas af allmänna Bolag; 62 tillhöra Staden; och de återstående 533 utgöras af sådane, som dels äro sammanslagne med andre egendomar, bestående af flere Tomtnummer, dels i sednare åren blifvit till Gator, Torg och Hamnar utlagde. Uti ofvanberörde antal af *Hus och Tomter* ingå deremot äfven alla *Fabriker, Verk* och

Inrättningar, emedan desse nästan alltid här i Hufvudstaden äro sammanbyggde med och utgöra delar af de förra; hvarföre ock antalet af de sednare icke, såsom Tabellen antyder, kunnat särskildt upptagas och sedermera med de förres adderas, helst summan i annat fall skolat blifva förvillande och oriktigt förökad.

2:o Att under rubriken: *Åker*, inbegripas ej allenast de högst obetydliga jordstycken, hvilka begagnas såsom sådan, d. ä. till besående med Spannmål och dylikt, utan ock de som användas till Tobaksland och Trädgårdar, och för hvilkas, upptagande någon mera lämplig kolumn ej finnes.

3:o Att Stadshagen å Kungsholmen samt den så kallade Långholmen å Södermalm äro de enda, till Stadens område hörande jordägor eller lägenheter, som undergått någon indelning i hemmantal, och hvilket endast skett till rättelse för den genom Kongl. Brefvet af den 12 Febr. 1813 stadgade saltpetterskattens erläggande. Berörde lägenheter, som tillsammans innehålla 318 tunneland, men hvaraf den förre sedermera är för det mesta till enskilde personer afyttrad samt i Qvarter och Tomt-nummer indelad, blefvo då, enligt Kongl. Kammar-Collegii Bref af den 5 Nov. 1816, beräknade, på grund af deras antagne möjliga afkastning, till $4\frac{79}{80}$

mantal. Om öfrige, inom stadsområdet befintliga jordrymder, ehuru allesammans indelade i Qvarter och Husnummer, likaledes beräknas i hemmantal, skulle de, efter enahanda grund, komma att uppgå till omkring 25, eller, med de förre, till inalles 30 mantal, såsom Tabellen upptager.

4:o Att, med undantag af Potatoes, om hvars afkastning uppgift erhållits och i Tabellen är införd, de öfrige der omnämnde sädesslag dels alldeles icke, dels i så högst obetydlig mon och på så små och kringspredde jordstycken härstädes odlas, att någon upplysning derom ej kunnat vinnas eller ens lönat mödan att vinna. Alla obebyggda, öppna och frukt bärande jordvidder och tomter här i staden äro, med ofvanberörde undantag, endast använde till odling af *Tobak* och *Trädgårdsfrukter*. För den förre har jag derföre i Tabellen, under rubriken: "*Medelafkastning etc.*", infört en särskild kolumn, med uppgift på beloppet deraf; men, i fråga om de sednares, har någon närmare underrättelse ej kunnat erhållas, dels i anseende till sådana växters mångfald, dels emedan, hvad egentliga trädfrukter angår, någon beräkning af årligt utsäde ej kan ega rum.

5:o Att af de, under rubrik: "*Underhållne Kreatur,*" upptagne hästar, höra 830

till Kongl. Hofstallen, Garnisons-tropparne och Officers-Corpsarne; 88 ägas af Hyrkuskarne, 180 af Åkarne, samt återstoden, 1169 stycken, af andre enskilt personer.

6:o Att uti det uppskattnings-värde 23,832,280 R:dr 16 sk. 9 r:st, som i Tabellen är upptaget, ej inbegripas de här ofvan i första punkten omförmälde, från bevilning befriade egendomar, för hvilka något värde icke i Taxerings-Längderne finnes utfördt. Men deremot är uti berörde summa sammanräknadt och inbegripet värdet ej allenast af sjelfva de öfrige *Husen* och *Tomterne*, utan ock af *Bruk*, *Manufacturier*, *Fabriker*, *Qvarnar* och *Stadsjord*, emedan uppskattningsvärdet å de här i staden befintlige *Bruk*, *Manufacturier* och *Fabriker*, är sammanlagdt med det som blifvit åsatt husen, der de äro inrättade; emedan af de 34 Qvarnar, som här finnas och hvaribland 6, såsom tillhörande Kongl. Maj:t och Kronan, Fromma Stiftelser och Staden, äro från Bevilning frie, hafva endast 13 blifvit särskilt eller för sig sjelfve uppskattade, till ett belopp af inalles 11,700 R:dr; men alla de öfrige taxerats tillsammans med de hus och tomter, der de äro anlagde, och emedan all jord, som är Bevilning underkastad, blifvit, såsom indelad i kvarter och tomter, äfven under sistberörde egenskap uppskattad.

7:o Att Bevillnings-afgiften, enligt 2:dra Artikelns 6 och 7 §§, beräknad efter medeltalet för ifrågavarande 5 år, utgjort, enligt den förre §, eller af vinstmedel, Kassor och Verk m. m. d., 17,298 R:dr 11 sk. 9 r:st; och enligt den sednare, eller af Sterbhus och Testamenten m. m. s. 9,773 R:dr 8 sk. allt Banco: således tillsammans 27,071 R:dr 19 sk. 9 r:st, såsom i Tabellen, under föreskrifven rubrik, är anmärkt.

8:o Att någon afgift för *Bränvins Bränning* icke af Hufvudstaden erlägges, men väl för *Bränvins-distillering*. Denna sednare inflyter ej eller till Kongl. Maj:t och Kronan, utan är i Näder förlänad till Stads-Kassan, samt betalas af ett särskilt Bolag, på hvilket rättigheten till tillverkning af distilleradt Bränvin är genom contract öfverlåten på vissa år. Beloppet deraf utgör årligen 16,666 R:dr 32 sk. Banco, och är i Tabellen upptaget under rubriken: *Bränvins-Bränningsafgift*, såsom dermed närmast öfverensstämmande.

9:o Att Boskaps- och Åkerskatten, som sedan omkring 26 år tillbaka, enligt öfverenskommelse emellan Borgerskapets Bemedlings-Kommission och Kongl. Kammar-Rätten, utgår årligen med ett visst, bestämdt belopp, nemligen 130 R:dr Banco, erläggas blott i och för Borgerlig rörelse, och beta-

las af de medel, som indrivas genom bemälde Kommission och stå under dess förvaltning.

10:o Att Saltpetterskatt, hvilken, såsom här ofvan är omnämndt, utgår blott för Stads-hagen och Långholmen, utgör hvarje år, 1 L~~ä~~, 4 ~~ö~~ 26 lod, och har betalats, till och med år 1823, med 15 R:dr 34 sk. 4 r:st; men sedermera blott med 9 R:dr 14 sk. 8 r:st Banco.

11:o Att härstädes icke finnas några Bruk, Verk och Inrättningar, hvilka äro underkastade sådana afgifter, som kunna hänföras under rubriken: "*Tionde och ständige Räntor.*"

12:o Att någre andre så kallade: "*Ar-rändemedel*" för Kongl. Maj:ts och Kronans hus och egendommar icke i Hufvudstaden finnas, än Källarhyra för Indebetouska huset, 75 R:dr; hyra för Oldenburgska huset, 720 R:dr; och arrendet för Eldqvarnen och en Trädgård, tillhörande f. d. Spannmåls-Magazins-Verket, 1050 R:dr, allt Banco.

13:o Att Hufvudstaden icke är underkastad någon annan "*Roteringskostnad*" till Kongl. Maj:t och Kronan, än för de 100 Båtsmän, som Staden, enligt Konung Carl den XI:tes Bref af den 28 Februarii 1678, är skyldig underhålla. Kostnaden för dem, jemte Befålet m. m., uppgår årligen till om-

kring 4,500 R:dr Banco, och erlägges blott af Borgerskapet, i och för Borgerlig rörelse, men ej för hus och fast egendom.

14:o Att som den i Tabellen uppförde kolumn, med rubrik: "*Kostnad för Stadens styrelse,*" utgör en afdelning utaf den allmänna kolumnen för "*Statsbidrag ;*" och under denna Titel således ej kan hänföras andra än sådane afgifter, som i egenskap af onera eller skatter erläggas af Hufvudstadens invånare: men, i fråga om Stockholm, det särskildta förhållande eger rum, att kostnaderne för Stadens Styrelse, äfvensom för dess allmänna Byggnader, Hamnar m. m., bestridas och godtgöras dels genom hyror af Stadens hus och egendommar, dels af anslagne allmänna Statsmedel, dels af Bränvins-distillerings-Bolagets enskilde afgift, och dels af andre, Staden förlänte immuniteter, såsom Tolag-, Våg-, Bro- och Hamn-Penningar m. m. d.: så och enär en del häraf, såsom Bränvins-distillerings-afgiften, redan förut är i en annan kolumn anmärkt; en annan del utgår af allmänna Statsmedlen, och i denna egenskap, så vidt de Hufvudstadens invånare drabba, äfven äro uti andre kolumner beräknade, samt ofvanberörde immuniteter, hvilka äro en Staden förlänad förmon, men ej en beskattning, och ej eller utgår endast af Stadens invånare, utan af alla, som

här in- och utföra varor, böra, enligt föreskriften i Formulairret för äldre Tabellen, ifrån ifrågavarande afgiftssumma afdragas, har jag, till undvikande af förvillelse, och på det totalsumman i slutkolumnen för Statsbidragen icke måtte, genom samma medels påföring å flere ställen, oriktigt förökas, ansett kostnadsbeloppet för Stadens Styrelse icke kunna i Tabellen upptagas; utan skall i sjelfva berättelsen omständlig uppgift om allt hvad till detta ämne hörer, meddelas.

15:o Att, under kostnadssummorna för *Clereciets* underhåll, uppförda efter vederbörandes, af 1826 års Taxering antagne inkomstbelopp, jag blott hänfört och beräknat Clereciet (nemligen Pastorerna, Komministrarne och Kyrko-Betjeningen) vid Hufvudstadens 8 Territorial-församlingar jemte Ty-ska och Finska Nationella Församlingarna, samt endast de löneförmoner och inkomster, som nämde Clerecie åtnjuter i och för sine dervid innehafvande befattningar, och hvilka af Hufvudstadens innevånare utgå. Jag bör således upplysningsvis, samt till förekommande af missförstånd, tillägga: att nämde Clerecie, äfvenledes i och för dess berörde tjenster och befattningar, dessutom åtnjuter hyresfria Boställsrum, samt åtskillige bland Pastorerna och Komministrarne särskilt inkomstbidrag, dels från Kongl. Stats-Conto-

ret och af allmänna Statsmedlen, tillsammans 1386 R:dr 32 sk. och 579 $\frac{7}{8}$ Tunnor Spannemål, som, efter vanliga Riksmarkgångspriset, 6 R:dr Tunnan, gör 3,479 R:dr 12 sk., dels från Drätsel-Kommission eller af Stads-kassans intrader, 100 R:dr, så att Clereciets Löne-inkomster, Boställsrummen oberäknade, i sjelfva verket utgjort 32,823 R:dr 32 sk. Banco. Men som berörde bidrag af allmänna Statsmedlen och af Stads-kassan icke erläggas utaf stadens innevånare, och således icke eller kunna hänföras ibland desses onera, samt förmånen af fria Boställsrum, enligt hvad vederbörande upplyst, ej är ibland de taxerade Löne-inkomsterne beräknad, emedan sjelfva Boställshusen icke äro till något värde uppskattade: så har endast det belopp, som af innevånarne betalas, blifvit i Tabellen uppfördt, äfvensom jag, ur enahanda skäl, deruti icke upptagit hvarken de summor, som åtskillige bland Presterskapet för särskilte, icke till Preste-Embetet hörande befattningar vid Banken, Riksgälds-Contoret och Kongl. Svenska Akademien åtnjuta, tillsammans 5,051 R:dr, eller de af Kongl. Hofvets och Statens medel utgående Löne-inkomster, som ägas af Clereciet vid Hof- och Garnisons-Församlingarne.

16:o Att jag i kolumnen för: "*Fattigförsörjnings-medlen*," upptagit endast sådana

som inflyta i egenskap af skatter eller dylika påbudna, öfverenskomna och åtagna afgifter, som af invånarne årligen erläggas. Härtill har jag räknat: 1:o Allmänna Fattigförsörjnings-afgiften, som ingår till Fattig-kassæ-Directionen, samt af densamma disponeras och bland Församlingarne utdelas, 25,268 R:dr 8 sk. 7 r:st; 2:o Straffböter för underlåten inbetalning af Krono-utskylderne inom stadgad tid, hvilket bötesbelopp äfvenledes af samma Direction och till enahanda ändamål disponeras, 2140 R:dr 9 sk. 3 r:st; samt 3:o de inom hvarje Församling åtagne och utgående, samt af deras särskilde Fattigvårds-Directioner disponerade Fattighus-, Kollekt- och Armbösse-medel samt vanlige Fattigafgifter vid bröllopp, barndop och begrafningar m. m. d., tillsammans 21,671 R:dr 44 sk. 3 r:st allt Banco. I afseende åter på sådana, för de fattige bestämde understöd, som bestå i enskilda Vålgörenhets-inrättningar, Fromma stiftelser, Frivilliga sammanskott och Fattighusens egne ränte- och hyres-inkomster, skall framdeles i sjelfva Berättelsen upplysning meddelas.

17:o Att Stadens skjutsnings-skyldighet bestrides af Åkare-Embetet, såsom en det samma åliggande förbindelse; men delas frivilligt af Allmogen från kringliggande landsbygder, hvilken gerna och sjelfmant betje-

nar resande med skjuts ifrån Hufvudstaden, i anseende till den förhöjde skjutslegan härifrån. Någon kostnad för skjutsnings-skyldighetens fullgörande drabbar således ej Staden. Skjuthästarnes antal utgör hvarje dygn omkring 40 à 50 stycken; och Allmogen betjenar vanligen med mera än hälften, eller nära $\frac{2}{3}$ delar deraf.

18:o Att Staden, hvars hela område är indeladt i Qvarter och Tomt-nummer, icke har, *utom* detsamma, någon väghållning, och *inom* detsamma, ingen annan än den, som åligger Hus- och Tomtegarne sjelfve, nemligen att, i lika längd med egendomarnes sträckning, underhålla gatuläggningen eller grusningen till halfva bredden af hvarje tillstötande gata och till 12 alnars bredd inpå hvarje tillstötande torg eller öppen plats. För Stadens hus och tomter samt allmänna platser har denna underhållskostnad, tillsammans med byggnad och reparation af gatu-trummor och trappor, år 1826 uppgått till 2,773 R:dr 5 sk. 4 r:st Banco, och godtgjorts af sjelfve egendomarnes hyror och afkastning; men om beloppet deraf för Kongl. Maj:ts och Kronans samt enskildes hus, har ej någon uppgift erhållits, och således ej eller kunnat i Tabellen införas.

19:o Att under rubriken: "*Diverse onera etc.*" äro sammanfattade och beräknade

alla återstående utskylder och afgifter, som i Tabellens öfrige kolumner ej kunnat eller bordt upptagas, och hvilka, såsom allmänna onera, af Hufvudstadens innevånare erlagts dels till Kongl. Maj:t och Kronan, dels till Stadens inrättningar och dels till andre verk, nemligen:

Salu-accis . . .	7,500: — —	
Matlags-penningar	461: 1: 6.	
Bränvins-minu- terings-afgift .	5,165: — —	
	<hr/>	13,126: 1: 6.
Afgift till Riddar- hus-kassan .	410: — —	
D:o till Vadstena Krigsmanshus (till- ökt Centonal af Ecclesiastik-Sta- tens aflöning) .	34: 4: 7.	
D:o till Stadens Kurhus . . .	3,432: 30. —	
	<hr/>	3,876: 34: 7.

Gatu-Lyckthållningen: be-
räknad öfver hufvud till 6 R:dr
32 sk. för hvardera af de i Huf-
vudstaden befintlige Lycktor,
omkring 3,500 till antalet, der-
af 164 underhållas på Kongl.
Maj:ts och Kronans, samt 300 på
Stads-

Stads-kassans bekostnad, kan för de öfrige, som tillhöra private hus, antagas till en årlig kostnad af vid pass 20,000. — —

Gatu-renhållningen: För 139 private hus i Staden inom Broarne, kostar Gaturenhålningen, derstädes bestridd på entreprenade, årligen omkring 3,000 R:dr inalles, eller vid pass 21 R:dr för hvarje egendom. Enligt denna beräkning och efter afdrag af hvad Kongl. Maj:t och Kronan, Stads-kassan och flere Publike verk betala, med omkring 16,000 R:dr, skulle således årliga kostnaden för Gaturenhålningen i Hufvudstaden kunna upptagas till omkring 70,000. — —

Byggnadsskyldighet å Kyrka och Prestgård: För dem af Hufvudstadens Territorial-Församlingar, der någre särskilte afgifter af Församlingsboerne för detta ändamål kommit i fråga och erlagts, hafva de, (under åren 1822 och 1826) utgjort per medium, hvarje år, inalles omkring 47,000. — —

Brandvaksafgift, tillskjut-
ten af private husägare . . . 9,666:42:6.

Inqvarterings-afgift, uttaxe-
rad och erlagd af Husägare och
Borgerskapet 43,219:41:6.

Stadsvaktens underhåll, om-
kring 16,000. — —

Till fyllnad i årliga kostna-
der för Beurse-, Bro- och Hamn-
byggnaderne, till Enkehuset,
till Danviks-Hospital, till Löner
och Pensioner för åtskillige Bor-
gerskapets särskilte Tjenstemän,
med flere dylika medel, som,
utom Stadsvakts- och Båtsmans-
underhållet, indrifvas under Be-
medlings-Commissionens styrel-
se och af Borgerskapet utgå . 12,145: — 8.

Till Börs- Bro- och Hamn-
byggnads-Directionens förvalt-
ning ytterligare af borgerlig Rö-
relse utgående 8,000. — —

Härvid hör dock upplysningsvis erin-
dras: att hela kostnaden för *Brandvaks-
Inrättningen* rätteligen utgjort 18,739 R:dr
2 sk. 6 rist; men hvaraf Kongl. Majt och
Kronan, Staden och öfrige publike Verk, för
sine hus och egendomar erlagt 459 R:dr 14
sk., samt Brandförsäkrings-verket för hus,
som 12 år varit assecurerade, 8,612 R:dr

42 sk., så att de enskilde husägarnes tillskott endast uppgått till det här ofvan anmärkta belopp af 9,666 R:dr 42 sk. 6 r:st, som också årligen minskas, emedan, i den mån antalet tilltager af de hus, för hvilkas afgift Brandförsäkrings-verket sjelft ansvarar, detta verks bidrag hvarje år ökas med omkring 500 R:dr; att hela *Inkvarteringskostnaden* verkligen utgjort 84,130 R:dr 38 sk. 3 r:st, men hvaraf 40,910 R:dr 44 sk. 9 r:st godtgjorts genom anslagne andelar af Tolags- och Vågpenninge-inkomsterne, så att blott återstoden 43,219 R:dr 44 sk. 6 r:st af Husägarna och Borgerskapet erlagts; samt att de öfrige och hufvudsakligaste afgifterne till Stadens egne Embetsverk och Förvaltningar, nemligen: 1:o Tolagen, som, under ifrågavarande fem år, per medium utgjort 130,224 R:dr 5 sk. 2 r:st och hvaraf Stads-kassan undfår $\frac{80}{150}$:delar; 2:o Packhus- och Våg-afgift, 52,047 R:dr 29 sk. 1 r:st; 3:o Hamn-, Bro-, Eldstads- och Last-penningar, Torgafgift, Ballast- och Mätare-penningar, 19,746 R:dr 31 sk. 8 r:st, samt 4:o Slusspenningar och sakören 4,831 R:dr 30 sk. 8 r:st, icke äro uti ifrågavarande kolumn upptagne, emedan de dels endast drabba utgående och inkommande Handelsvaror, antingen de tillhöra Stadens invånare eller andre, dels äro att anse blott såsom betalning och ersättning

för åtnjutande af de bestämde fördelar, för hvilka de erläggas, och således i intetdera fallet kunna såsom onera för Hufvudstadens invånare bedömmas; utan skall jag, såsom tillförene är anmärkt, längre fram i sjelfva berättelsen, då fråga blifver om Stads-kassans intrader och utgifter, hafva nåden framlägga närmare upplysning derom.

Sedan jag sålunda redovisat för de ämnen, som i Tabellen äro upptagne, återstå de, som böra uppfattas i form af Berättelse. Då den ordning och de gränсор, som i formularet äro antyde, härvid följas, förekommer således i

Berättelsen:

1:o *Stadens folkmängd:* Denna har under de fem ifrågavarande åren, enligt Mantals-Längderne, utgjort:

År 1822. Mantalsskrifne:

af Mankön 22,329 personer.

• Qvinkön 29,088. 51,417.

• Mantalsfrie:

Mankön 12,472.

Qvinkön 10,476. 22,948.

74,365.

• 1823 Mantalsskrifne:

Mankön 22,563.

Qvinkön 29,471. 52,034.

År 1823 Mantalsfrie:

Mankön	12,978.	
Qvinkön	10,736.	
	<u>23,714.</u>	75,748.

• 1824 Mantalsskrifne:

Mankön	22,626.	
Qvinkön	30,353.	
	<u>52,979.</u>	

• Mantalsfrie:

Mankön	13,725.	
Qvinkön	11,113.	
	<u>24,838.</u>	77,817.

1825 Mantalsskrifne:

Mankön	22,978.	
Qvinkön	30,699.	
	<u>53,677.</u>	

• Mantalsfrie:

Mankön	14,107.	
Qvinkön	11,304.	
	<u>25,411.</u>	79,088.

1826 Mantalsskrifne:

Mankön	23,739.	
Qvinkön	31,181.	
	<u>54,920.</u>	

• Mantalsfrie:

Mankön	13,946.	
Qvinkön	11,793.	
	<u>25,739.</u>	80,659.

Hufvudstadens Folkstock har således under dessa fem år varit i jemt tilltagande

och under hela tiden ökats med inalles 6,294 personer. Som Öfverståthållare-Embeteet icke erhåller del af de till Tabellverket ingående förteckningar, har jag ej varit i tillfälle att emellan dem och uppgifterne till Mantalsskrifningarne anställa jämförelser; men då, så vidt till min kunskap kommit, de förre likväl skola utvisa, att antalet af Barn, som födas, hvarje år härstädes antingen högst obetydligt eller alldeles icke öfverstigit antalet af personer, som med döden afgå, följer deraf, att folkmängdens ofvanberörde tillväxt måste tillskrifvas inflyttningar af folk från andre ställen; och desse åter synas, åtminstone till en del, ej kunna vara föranledde af annat än en ökad liflighet i Stadens Handels- och Närings-yrken, som påkallat, sysselsatt och underhållit ett ökadt antal personer, helst Öfverståthållare-Embeteet alltid med yttersta omsorg sökt handhafva Författningarne mot inflyttande af utfattigt och öfverårigt folk, som endast åsyftar att draga nytta af de i Hufvudstaden varande många Fattig-inrättningar. Dessa inflyttningar af personer, som äro födde på andre ställen, men härstädes aflida, utvisa för öfrigt, att de beräkningar, på grund hvaraf man, enligt uppgifterne till Tabellverket, velat sluta till Mortalitetens betydliga öfvervigt bland Stadens infödde

invånare, äro i samma mån otillförlitlige, som förstnämde eller hit inflyttade personer, vid deras dödsfall, öka listorne öfver härstädes döende, utan att hafva varit upptagne i dem öfver här födde.

2:o *Om folkets lynne och bildning m. m.* Trohet och tillgifvenhet för Konung och Fosterland, laglydnad, välgörenhet, konst- och närings-flit hafva alltid utmärkt Hufvudstadens invånare och utmärka dem ännu. Om också välmågans hastigare tillväxt hejdats och återhållits, i allmänhet af en stigande lyx, utbredd äfven ibland de lägre Närings-klasserne, och, i särskilda Fabriks- och Handtverks-yrken, af missgynnande conjuncturer, hvilka tillskrifvas den vidsträcktare Närings- och Införsels-frihet, som i sednare åren varit rådande, föranledd af Rikets Ständers åsigter vid 1823 års Riksdag, torde man dock, äfven från sjefva tillvaron af denna lyx, kunna på det hela sluta till verkligheten af en fortskridande välmåga, som beredt medel till och anspråk på den förra, och hvilken dessutom vitsordas både af folk-mängdens förökning, och den lätthet, hvarmed skatterna nästan utan rester hvarje år utgått. Ifrån ofvanberörde omdöme om invånarne i allmänhet, måste dock här, såsom i andre stora Städer, undantagas den lägsta Folk-klassen, hvarest ett öfverhandtagande

begär för omåttligt bränvinsupande utbredt sjelfsväld, lättja, sedeförderf, nöd och tiggeri, som ännu mera ökats genom det stigande antalet af osedlige och lättsinnige föreningar och sammanflyttningar, utan äkten-skap, könen emellan, hvarigenom tillkommer en mängd oäkta barn, hvilka i deras spädate ålder sakna föräldravård och tidigt vänjas vid alla slags laster. Denna olyckliga böjelse för fylleri, som genom de sednare årens uppdrifna, och, man kan med skäl säga, öfverdrifna bränvins-production, fått ökad fart; som äfven under åren 1822, 1823, 1824 och 1825, då Landet varit välsignadt med ymniga årsväxter, och då en enda dags arbetsförtjenst varit tillräcklig för flere dagars uppehälle, mångdubblat nöden och eländet; som borttagit all håg och duglighet för arbete och all omtanka för egen bärgning; som förvandlat människor, stadde i deras bästa ålder, till uslingar, hvilka antingen måst intagas å Corrections-inrättningarne eller underhållas medelst Fattiganstalternes ganska oförtjenta understöd — som genom de arbetsföres och arbetsvilliges minskade antal, uppstegrat arbets-lönerne till det högsta missförhållande mot lefnadsmedlens låga pris, och som omedelbarligen varit orsaken till de fleste i Hufvudstaden föröfvade brott, — har, med ett ord, stigit till en sådan höjd, att

den uppväxta, redan förderfvade delen af sistnämde Folkklass, svårligen och icke utan de kraftigaste medel torde ifrån det omåttliga fylleri-begäret och dermed förenade laster kunna afhållas eller afvänjas, och att endast den uppväxande generationen lemna rum för hopp om lyckade bemödanden för dess förbättring. Kongl. Police-Kammarens diariier och arbetsförteckningar visa: att antalet af derstädes anhängige gröfre brottmål, deraf dock största delen angått tjufnadsbrott, år 1822 utgjort 526, och, efter ett nästan oafbrutet stigande, år 1826 varit 652, samt att antalet af personer, der dömdes för fylleri och dryckenskap, ifrån år 1822, då det utgjort 675, oupphörligen ökats ända till år 1825, då det uppstigit till 822, men påföljande året nedgått till 608, hvilken sistberörde minskning icke torde häröra af annat än det ökade pris och minskade tillgång på bränvin, hvartill 1826 års missväxt föranledde. Emcdlertid är det härvid en tillfredsställelse, att egentligen så kallade grofva brott, såsom mord, dråp, sedelförfalskning och dylike, varit få och äfvenledes årligen minskats, nemligen år 1822 åtta; år 1823 likaledes; år 1824 sex; år 1825 fem; samt år 1826 fyra; ett antal, som torde vara ganska ringa i jämförelse med det uti andra större Städer.

Oaktadt den mängd arbetsökande, som vartiden hitkommer från Landsorten, särdeles från Stora Kopparbergs Län, och ehuru Dagsverks-lönerne vanligen uppgått sommartiden till 40 sk. för en karl och 18 à 20 sk. för en qvinna, samt vintertiden till 36 sk. för den förre och 14 à 16 för den sednare, råder dock ifrån våren till hösten mycken brist på dugligt arbetsfolk. Orsaken dertill ligger dels i den lättja, den fullkomliga brist på omtanka för egen bärgning och den vana, att, utan egen möda, framsläpa ett uselt lif på andras bekostnad, som inrotat sig i arbetsklassen bland Hufvudstadens invånare, dels ock i sjelfva klimatet, som gör att de fleste gröfre och yttre arbeten hvartill Dagsverksfolk erfordras, endast under 7 à 8 månader af året kunnat verkställas, och, sålunda sammanhopade på en kortare tid, då fordra en ökad myckenhet af arbetskrafter; men deremot under vintern lemna föga tillfälle till arbetsförtjenst.

3:o *De Näringsfång, hvarpå Stadens bestånd synnerligast grundas; om naturen af dess handel, tillförsel af öfverskottsproducter från närmare eller fjärrare håll; afsättnings-orter, communication dem emellan, Naringarnes och Handelns stigande eller fallande samt fördelaktige eller missgynnande conjuncturer.* Stockholm, som

med egenskapen af en betydlig Stapel- och Handels-Stad, äfven förenar den att vara Rikets Hufvudstad, der en stor consumption gynnar tillverkning och afsättning af alla slags varor, drifver vidsträckt handel och sjöfart, samt äger tillika Fabriker och Handtverkerier af flerfaldiga slag; men sjelfva vidsträcktheten och mångfalden af dessa Näringsyrken göra, att man ej här, såsom i en mindre Stad, der förhållanderne äro mera inskränkte och begränsade och som merendels har en afgjord riktning åt något visst Näringsfång, kan bestämma, hvilket eller hvilka deribland må äga öfvervigten och böra uteslutande anses såsom grundande Stadens bestånd.

Till upplysning och rättelse för omdömet härutinnan, utbeder jag mig att få lemna en närmare uppgift på antalet af dem, som härstädes, med vederbörligt tillstånd idka Handels- Fabriks- Handtverkeri- och andra Närings-yrken, äfvensom af betjening och arbetare, som dervid af dem sysselsätas. I Hufvudstaden funnos år 1826:

1:o *Af Handelsklasserne och de, som sortera under Handels-Collegium:*

Grosshandlare	209.
Bokhandlare	12.

Transport 221.

	Transport	221.
Diversehandlare		10.
Jernkramhandlare		20.
Kryddkramhandlare		181.
Linkramhandlare		27.
Läderhandlande		23.
Lärftskramhandlare		45.
Möbelhandlare		3.
Siden- och Klädeshandlare		37.
Spanmåls- Minut- och Victualie- handlare		113.
Sockerbagare		17.
Traktörer		51.
Trädgårdsmästare		38.
Tobakshandlare		77.
Coopvaerdie Skeppare		161.
Krögarne Alderman och 2:ne Bisittare		3.
	<hr/>	1,027.

2:o *Af Handtverkerierne eller de,
som sortera under Politie-Bygg-
nings- och Embets-Collegium.*

Bagare	66.
Bryggare	54.
Bleckslagare	11.
Bokbindare	30.
Blockmakare	2.
Byggmästare	7.

Transport 170. 1,027.

	Transport	170.	1,027.
Borstbindare		3.	
Carduansmakare		11.	
Fiskköpare		26.	
Federalmakare		1.	
Guldsmeder och Juvelerare .		84.	
Gördelmakare		11.	
Gulddragare		2.	
Garfvare		13.	
Guldslagare		5.	
Glasmästare		22.	
Gelbgjutare		9.	
Hattmakare		29.	
Hattstofferare		12.	
Hofslagare		33.	
Hyrkuskar		12.	
Knifsmeder		2.	
Körsnärer		18.	
Klockgjutare		3.	
Kammakare		7.	
Kopparslagare		18.	
Knappmakare		3.	
Kakelugns d:o		13.	
Linneväfvare		3.	
Murmästare		10.	
Mjöltnare		1.	
Mässingsslagare		4.	
Målare		39.	
Notfiskare		5.	
	Transport	569.	1,027.

	Transport	569.	1,027.
Pistol- och Klein-smeder		15.	
Perukmakare		12.	
Pumpmakare		3.	
Plåtslagare		9.	
Repslagare		7.	
Skräddare		119.	
Skomakare		309.	
Slagtare		37.	
Säjlare		8.	
Stenhuggare		2.	
Snörmakare		13.	
Sämskmakare		9.	
Svarfvare		8.	
Skoflickare		13.	
Skorstensfejare		8.	
Spörmakare		2.	
Stolmakare		6.	
Snickare		64.	
Sadelmakare		25.	
Segelmakare		5.	
Tunnbindare		27.	
Tenngjutare		4.	
Tapetserare		6.	
Vinskänker		58.	
Vagnmakare		13.	
Åkare		71.	
		<u>1,422</u>	
	Transport	2,449.	

Transport 2,449.

3:o Af Fabriks- och Manufakturer-Klasserne, sorterande under Hall- och Manufaktur-Rätten.

Barnskomakare	63.
Bildhuggare	10.
Bomulls- och Linne-Fabrikörer	32.
Bronze- och Metall- D:o . . .	18.
Chirurgiske Instrumentmakare	5.
Chocolade-Tillverkare	3.
Cattuns-Tryckare	6.
Diverse Idkare och Tillverkare	43.
Fabrikssvarfvare	5.
Fabriks-redskaps-Tillverkare .	1.
Filt-Tillverkare	2.
Färgare	13.
Färg-beredare och Färg-målare	4.
Finare Träd-arbetare	33.
Förgyllare	8.
Gipsbild-Tillverkare	3.
Glasslipare	8.
Hvit-Garfvare	1.
Handskmakare	5.
Japanerings-Tillverkare	1.
Idkare af Tobaks- pipbruks- Ler- degels- och Sockerbruksforms- Fabrik	3.
Jerngjuteri-Fabrikörer	2.

 Transport 269. 2,449.

	Transport	269.	2,449.
Jernblecks-Lakerare		5.	
Klädes-Fabrikörer		43.	
Kard- D:o		10.	
Kort- D:o		5.	
Lack- och Kork-Tillverkare		15.	
Läder-Lakerare		6.	
Läderberedare efter Engelskt sätt		7.	
Luktvattens-Tillverkare		7.	
Musikaliske Instrumentmakare		5.	
Mathematiska D:o		5.	
Nipper-Arbetare		7.	
Oblats-Tillverkare		1.	
Optiske Instrumentmakare		3.	
Pappers-Liserare		3.	
Parasol-Makare		7.	
Porcellins-Bruk		1.	
Saffians-Fabrikör		1.	
Siden-Fabrikörer		32.	
Spegel-Fabrikörer		12.	
Silkes-redare		4.	
Siden-Apretörer		2.	
Sidenband-Fabrikörer		4.	
Strump-Fabrikörer		19.	
Stål- och Jern-arbetare		15.	
Skärslipare		2.	
Såpsjuderi-Fabrikörer		7.	
Stenslipare		2.	
Sockerbruks-ldkare		12.	

Transport 511. 2,449.

	Transport	511.	2,449.
Tobaks-Fabrikörer		13.	
D:o Plantörer		18.	
Tapetmålare		32.	
Ur-Fabrikörer		36.	
Urfederalmakare		1.	
Urtafle-emaillieur		1.	
Vadd-Fabrikörer		9.	
Vaxduks d:o		5.	
Väfskeds-makare		2.	
Ylle-estofts-Fabrikörer		9.	
Ättike-Bryggare		7.	
Öfverskärare		3.	
			<hr/> 647.

*4:o Af diverse Näringsyrken,
ej hörande till någondera
af Borgerskapets klasser.*

Contingent-Borgare		27.	
Idkare och Idkerskor: af Nip- perhandel		27.	
D:o af Nålstolskram		6.	
Idkare eller Idkerskor: af Hem- bryggeri		12.	
D:o D:o af Spisqvarter		59.	
D:o D:o af Krognäring		400.	
D:o D:o af Ljusstöpning		65.	
	Transport	596.	3,096.
<i>Fem-årsb. f. Stockh. Stad.</i>			3

	Transport	596.	3,096.
Idkare eller Idkerskor: af Lut-			
fisk-försäljning		15.	
D:o D:o af Mångleri		116.	
D:o D:o af Klädmäkleri		78.	
D:o D:o af Handel med grön-			
saker		52.	
D:o D:o af tillverkning ut-			
af Bakelser, Pepparkakor,			
Korf m. m. d.		41.	
		<u> </u>	898.
Betjening, biträden och arbe-			
tare, som, vanliga tjenste-			
hjon oberäknade, begagnas			
och sysselsättas vid ofvan-			
berörde Näringsyrken, om-			
kring		—	10,500.
		<u> </u>	
Således tillsammans personer			14,494.

I de yttranden, som genom Magistraten blifvit samtliga härvarande Handels-, Fabriks- och Närings-klasser affordrade och till mig insände, äro de alle, icke ens Vinskänker, Källarmästare och Skräddare undantagne, beskrifne såsom kämpande med en minskad och aftynande välmåga och rörelse, samt de fleste till och med såsom varande på brädden af fullkomlig upplösning eller undergång. Detta förhållande anser a) *Fabriks-Societeterne*: härröra från de vid 1823 års Riksdag, antagne liberalare åsigtter, i frå-

ga om främmande eller Utländska Manufaktur-varors införsel och de sedermera, i öfverensstämmelse dermed, i Nåder utfärdade Lurendrägeri- och Tull-Författningar samt vederbörandes tillämpning deraf; *b) Minut-Handels-klasserne*: dels, hvad Siden- och Klädes-handeln angår, ifrån Fabrikernes fall, dels i öfrigt hufvudsakligast från ett allt för mycket förökadt antal af Ledamöter inom hvarje klass och en nu, mera än fordom, utsträckt Handels- och Närings-frihet; *c) Coop-vaerdie-Skeppare-Societeten*: ifrån Svenska Handelssjöfartens förminskning och flere Skepps-rederiers bruk att begagna Skeppare: dels från Småstäderna, dels från Utländska orter; samt *d) Handtverks-klasserne*: från den vidsträckta Näringsfriheten samt deraf uppkomne missbruk och avvikelser från de för Handtverkerierne stadgade och ännu oupphäfne Författningar. I frågan om naturen af Hufvudstadens handel, hafva Borgerskaps Äldste, i deras infordrade Utlåtande, uppgifvit: att härstädes idkas både activ- och passiv-, import- och export, samt inrikes- och utrikes handel; att de varor, som exporteras, hufvudsakligast bestå i Bruks- och Skogs-effekter ifrån flere inländska orter, äfvensom i åtskillige hitförde främmande alster: att af dem, som importeras, en del förbrukas inom Hufvudstaden, och det öf-

riga afyttras och utföres till andra ställen både inom och utom Riket; men att de ej kunde härom lemna någon mera bestämd eller detaillerad underrättelse, hvilken deremot troddes kunna erhållas af Import- och Export-Journalerne samt öfrige anteckningar vid Tullverket. Kongl. General-Tull-Styrelsen, af hvilken jag sedermera begärt alla der tillgängliga upplysningar till rättelse för omödet både om handelsn beskaffenhet och dess tilltagande eller minskning under hvardera af de ifrågavarande 5 åren, m. m. dylikt, har derefter till mig insändt ett Sammandrag, med uppgift af Tullvärden, afgifternes Brutto-belopp, samt in- och utklarade Fartygens mängd och Lästetal under nyssnämde år; men med tillägg, att blott det summariska här af meddelades, emedan en vidsträcktare utveckling af handelsförhållandet till äfventyrs kunde föranleda Öfver-Ståthållare-Embetet till återuppreparande af omständigheter, hvarom Kongl. Maj:t från General-Tull-Styrelsen, medelst öfverlemnade särskilte Sammandrag för samma år, redan erhållit underrättelse.

Af förstberörde sammandrag är emedertid inhämtat, att i Hufvudstaden,

År 1822:

Importen af varor från Utrikes Orter, beräknad efter gällande Tullförfattningar utgjort i värde 5,770,730:27.

Exporten af varor till Utrikes Orter, beräknad efter gällande Tullförfattningar utgjort i värde	7,057,243: 47.
Deribland: Trädvaror för	137,886: 39.
Stångjern	200,772 Sk $\frac{1}{2}$
Beck	3,070 tunnor.
Tjura	40,090 d:o.
Tull-umgälder af importen	808,537: 3.
af exporten	199,368: 35.
Fartyg, inkomne fr. Utrikes orter	1,319 st.
med	47,482 läst.
Båtar D:o D:o	107 st.
Fartyg, afgångne till D:o	1,433 dito.
med	52,798 läst.
Båtar D:o D:o	100 st.
Fartyg, ankomne fr. Inrikes orter	806 d:o
afgångne till D:o	789 d:o
Spannemål af alla slag, införd från D:o	324,062 tunn.
Bränvin, ej antecknad.	

År 1823.

Importen från Utländske orter i värde	6,935,490: 6.
Exporten till D:o	7,172,721: 18.
Deribland: Trädvaror för	149,679: 20.
Stångjern	240,714 $\frac{1}{2}$ Sk $\frac{1}{2}$

Beck . . .	3,901 $\frac{1}{2}$	tunnor.
Tjära . . .	43,386 $\frac{1}{2}$	d:o.
Tull-umgälder: af importen .	881,768:	23.
af exporten .	227,115:	33.
Fartyg från Utrikes orter .	1,245	st.
med	48,511	läst.
Båtar från D:o	154	st.
Fartyg till Utrikes orter . .	1,351	d:o
med	52,060	läst.
Båtar till D:o D:o	172	st.
Fartyg från Inrikes orter . .	875	d:o
till D:o D:o	803	d:o
Spannemål af alla slag, införd från D:o D:o	258,629	tunn.
Bränvin ej antecknad.		

År 1824.

Importvärde från Utländske orter	7,371,259:	10.
Export D:o från D:o	7,327,165:	38.
Deribland: Trädva- ror för	174,080	R:dr.
Stångjern	226,859 $\frac{1}{4}$	Sk $\frac{1}{2}$
Beck	4,571	tunnor.
Tjära	34,783 $\frac{1}{2}$	d:o.
Tull-umgälder: af import . .	801,694:	6.
af export	211,104:	7.
Fartyg från Utländske orter .	1,390	st.
med	50,976	läst.
Båtar från D:o D:o	144	st.

Fartyg till Utländske orter	1,552	st.
med	58,292	läst.
Båtar till D:o D:o	161	st.
Fartyg från Inrikes orter	,068	st.
D:o till D:o D:o	922	st.
Spannemål af alla slag från Inrikes orter	351,283	tunn.
Bränvin från D:o D:o	1,873,817 $\frac{3}{8}$	k:r.

År 1825.

Importvärde från Utländske orter	8,810,896:	47.
Exportvärde från D:o D:o	7,629,007:	29.
Deribland Trädva- ror för	201,558	R:dr.
Stångjern	264,444 $\frac{3}{8}$	Sk z
Beck	3,889	tunn.
Tjära	31,795	d:o.
Tull-umgälder: af import	860,140:	12.
af export	215,714:	22.
Fartyg från Utländske orter med	1,305	st.
med	53,650	läst.
Båtar från D:o D:o	115	st.
Fartyg till D:o D:o	1,469	st.
med	61,507	läst.
Båtar till D:o D:o	117	st.
Fartyg från Inrikes orter	904	st.
D:o till D:o D:o	693	st.

Spannemål af alla slag från		
Inrikes orter		293,940 tunn.
Bränvin från D:o D:o		2,274,848 k:r.

År 1826.

Importvärdet 9,744,127:32.

Deribland Spannemål, som de förre åren till högst obetydligt belopp blifvit från Utrikes orter hitförd, detta år inkommit till en myckenhet af ej mindre än 95,954 Tunnor inalles.

Exportvärdet 6,278,602:40.

Deribland: Trädva-

ror för 204,122:27.

Stångjern 200,982 $\frac{3}{4}$ Sk&K

Beck 2,550 $\frac{1}{2}$ tunnor.

Tjära 30,330 $\frac{1}{8}$ d:o.

Tull-umgälder: af import 1,018,587:28.

D:o af export 183,583:45.

Fartyg, inkomne från Utrikes

orter 1,460 st.

med 62,953 läst.

Båtar från D:o D:o 93 st.

Fartyg, afgångne till D:o 1,659 st.

med 65,908 läst.

Båtar till D:o D:o — st.

Fartyg, komne från Inrikes

orter	1,187 st.
gångne till D:o	1,145 st.
Spannemål af alla slag från D:o	254,776 tunn.
Bränvin från D:o	2,033,200 k:r.

Häraf synes: att värdet af importhandeln från Utrikes orter beständigt ökats; att exporten dit, utom år 1826, bibehållit sig vid ungefär jemn höjd; att lästetalet både af de Fartyg, som inkommit derifrån, och af dem, som dit afgått, likaledes tilltagit, det förra utan afbrott, och det sednare endast med undantag af år 1823; att antalet af Fartyg, hitkomne eller härifrån afgångne i och för den inrikes handeln, jemväl varit i nästan oafbrutet stigande, samt att Hufvudstadens handel och sjöfart på inländske och utländske orter således under ifrågavarande period i det hela varit i jemt tilltagande.

I afseende på Fabrikernes tillstånd, hvarom så väl Hall- och Manufaktur-Rätten, som ordföranden för Fabriks- och Manufaktur-Societeternas Deputerade lemnat en högst oroande målning, har genom ytterligare infordrade och af Kongl Commerce-Collegium meddelade upplysningar och yttrauden, utredt blifvit: att år 1822 beviljats 38; år 1823 trettiotvå; år 1824 tjugu-

två; år 1825 trettio två och år 1826 trettio fem nya Fabriksanläggningar här i Staden, samt att antalet af samtliga härstädes i gång varande Fabriker, hvilka under de föregående fem åren, (från och med 1817 till och med 1821) per medium årligen utgjort 581 stycken, med 3,501 arbetare och ett tillverkningsvärde af 3,294,565 R:dr, sedermera under dem, hvarom nu är fråga, (1822 till 1826) uppgått årligen till 625 stycken med 3,842 arbetare och 3,510,636 R:dr tillverkningsvärde, nemligen:

<i>Siden-Fabriker.</i>	Antal Fabriker.	Arbetare.	Värde R:dr.
År 1822 . . .	33	750	540,619
• 1823 . . .	30	744	549,464
• 1824 . . .	32	762	553,985
• 1825 . . .	33	779	584,132
• 1826 . . .	32	774	542,104
<i>Band-Fabriker.</i>			
År 1822 . . .	11	194	97,930
• 1823 . . .	12	200	100,657
• 1824 . . .	14	190	93,918
• 1825 . . .	13	202	94,156
• 1826 . . .	12	198	94,593
<i>Klädes-Fabriker.</i>			
År 1822 . . .	54	799	633,922
• 1823 . . .	47	758	604,535

	Antal Fabriker.	Arbetare.	Värde R:dr.
År 1824 . . .	52	745	565,264
• 1825 . . .	49	622	487,424
• 1826 . . .	43	621	457,094
<i>Ylle-estofts-Fabriker.</i>			
År 1822 . . .	13	40	36,643
• 1823 . . .	13	34	43,552
• 1824 . . .	11	29	43,366
• 1825 . . .	10	38	37,784
• 1826 . . .	9	26	34,456
<i>Bomulls- och Linne-Fabriker.</i>			
År 1822 . . .	29	320	253,484
• 1823 . . .	26	291	167,761
• 1824 . . .	26	507	226,885
• 1825 . . .	33	513	241,118
• 1826 . . .	32	399	221,478
<i>Cattuns-Tryc- kerier.</i>			
År 1822 . . .	7	65	131,417
• 1823 . . .	6	20	68,914
• 1824 . . .	5	17	63,785
• 1825 . . .	5	35	72,854
• 1826 . . .	6	61	100,814

<i>Engelska Garf- verier.</i>	Antal Fabriker.	Arbetare.	Värde R:dr.
År 1822 . . .	2	28	127,241
• 1823 . . .	4	46	138,773
• 1824 . . .	6	45	148,336
• 1825 . . .	6	60	221,324
• 1826 . . .	6	53	230,241
<i>Socker-Bruk.</i>			
År 1822 . . .	12	122	765,829
• 1823 . . .	12	99	688,005
• 1824 . . .	13	104	727,503
• 1825 . . .	14	105	829,077
• 1826 . . .	12	106	760,196
<i>Tobaks-Fabriker.</i>			
År 1822 . . .	12	320	444,354
• 1823 . . .	13	344	398,765
• 1824 . . .	15	364	412,783
• 1825 . . .	14	378	449,336
• 1826 . . .	13	345	457,286
<i>Jern-Gjuterier.</i>			
År 1822 . . .	2	90	98,904
• 1823 . . .	2	73	146,288
• 1824 . . .	2	64	54,115
• 1825 . . .	2	83	94,674
• 1826 . . .	2	106	106,901

<i>Porcellainsbruk.</i>	Antal Fabriker.	Arbetare.	Värde R:dr.
År 1822 . . .	1	101	89,066
• 1823 . . .	1	108	99,348
• 1824 . . .	1	99	107,336
• 1825 . . .	1	101	100,044
• 1826 . . .	1	91	75,684
<i>Såpsjuderier.</i>			
År 1822 . . .	4	15	28,570
• 1823 . . .	6	21	26,953
• 1824 . . .	7	23	30,800
• 1825 . . .	7	23	32,660
• 1826 . . .	7	20	50,702
<i>Öfrige Fabriker.</i>			
År 1822 . . .	422	921	426,582
• 1823 . . .	436	1,042	341,516
• 1824 . . .	455	1,022	340,303
• 1825 . . .	443	982	342,480
• 1826 . . .	471	975	417,095

Det är således ostridigt, att, på det hela, äfven Fabriks-Näringarnes liflighet varit större under den sednare, än den förra perioden, och således ökats, men ej minskats.

Om Handtverkeriernas tillverkningsvärde under ifrågavarande tid, äfvensom om deras arbetares antal under annat år än 1826, har någon närmare och tillförlitlig under-

rättelse ej erhållits, och i sednare omständigheten ej eller kunnat erhållas, emedan några årliga uppgifter och controller icke å dessas tillverknings-värden, såsom å Fabrikerne, äro att tillgå. Såsom skäl till klagan öfver deras minskade förmånlighet för idkarne sjelfve, anföres: förökad införsel utaf utländske produktioner af enahanda slag, hvilka, ehuru af sämre beskaffenhet, likväl, i anseende till deras stundom lägre pris, finna afsättning snarare än de inhämske; en alltför stor tillökning i Skrå-Ledamöternes antal, hvarigenom obetänksamma personer i förtid och stundom utan erforderlig stadga der intränga, och arbetsförtjensten sönderdelas på så många händer, att icke alla kunna hafva sin bergning; samt det intrång, som, i följd af begreppen om en allmänna-re näringsfrihet, Skråhandtverkena i de sednare tider lidit af främmande personer, hvilka, såsom Manufaktur-arbetare, Soldater, Vaktmästare och flere Verks eller Corporations Betjening idka och utöfva enahanda yrken, utan motsvarande skyldigheter och skicklighet. Till dessa omständigheter, hvilkas menlighet för Skråidkarne är obestridlig, kan äfven läggas den hos deras Gesäller och arbetare mer och mer tilltagande oordentlighet och lättja, i förening med stundom felande tillsyn af Husbönderne sjelfve.

Häremot bör dock ihågkommas, att, under det de nödvändigare lifsmedlen sjunkit i pris till en under föregående åren ovanlig grad, Handtverkeriernes alster snarare stigit än fallit; att en mera utsträckt lyx hellre ökat än minskat behovet och afsättningen af dessa sednare; att Handtverkerierne, som mest sysselsätta sig med förädling af inhämska produkter, ej särdeles kunna eller böra lida af utländske medtäflare; samt att, om också någre deribland aftagit, det är lika obestriddigt, att andre betydligen förbättrats och stigit.

Angående de öfrige, under denna punkt omnämde frågor, hvilka synas egentligen hafva afseende på Landsorternes Städer, såsom utgörande delar af ett Län, må i korthet anmärkas: att nästan alla slags öfverskottsprodukter från de orter och Städer, som närmast omgifva Hufvudstaden eller ligga i Mälarens granskap och i Norra Provinserne, äfvensom i synnerhet Spannemål och Brännvin från Rikets Södra Landskap, hit inkomma och här afyttras, så att Stockholm har en riklig och lätt tillförsel deraf: att samma orter, med undantag likväl af de sistnämde, äro de hufvudsakligaste afsättningsställen för de inhämske eller utländske alster, som sysselsätta Stadens inrikes handel, samt att Kommunikationen deremellan, dels är

af naturen lätt, i anseende till Stockholms förmånliga läge vid Mälarens förening och sammanstötande med Östersjön, dels genom de i sednare tider anlagde kanaler ännu mera förökad.

4:o Stadens inflytande på Landets Cultur, Näringsar eller konstflit, prohibitiva författningar till densammas fördel samt användande af Stadens jord till rivalisering med jordbruket.

De få obebyggda jordrymder, som finnas i Hufvudstaden, äro, såsom tillförene blifvit anmärkt, icke begagnade till rivalisering med jordbruket eller till frambringande af dettas vanliga alster, utan till odling af salu-växter, i synnerhet Tobak. Staden är icke eller i besittning eller åtnjutande af några särskilda prohibitiva Författningar, så framt ej dertill må räknas: Distillerings-Bolagets uteslutande rättighet att ensamt få tillverka och försälja distilleradt Bränvin; samt vanlige Skråförfattningar, hvilka dock nu mera, betraktade såsom privilegier, finnes mera till namnet än i verkligheten samt för öfrigt egentligen åsyfta, att, medelst iakttagande af vissa ordnings-reglor, befordra Näringsyrkenas förkofran i förening med allmänhetens egen fördel Vid detta förhållande, och då Hufvudstaden tillika är ett säkert

kert afsättningsställe för alla Landtbrukets alster, måste den ock så mycket mera äga ett fördelaktigt inflytande på de kringliggande Landsorternas cultur, näringar och konstflit, som den sjelf tillika gifver dem exempel af industri och idoghet.

5:o *Skolor och allmänna Undervisningsanstalter*: Bland dessa står en del under en egen styrelse, benämd Kongl. Directionen för Stockholms Undervisnings-verk, och de öfrige under öfverinseende antingen af Stadens Consistorium, Kongl. Hof-Consistorium eller särskilte Inrättningars och Stiftelsers Directioner. De förre äro: a) *Stockholms Kongl. Gymnasium*: öppnad den 4 October 1821, har 3 ordinarie Lectorer, 1 vice Lector, 1 Gymnasii-Adjunct, 1 extra Lärare i Natural-Historien och 1 Kantor. Aflöningen för dem, jemte en ännu obefordrad Collega vid f. d. Cathedral-Skolan, hvilken bibehåller sina Löneförmåner, utgör 380 tunnor Spannemål och 2,080 R:dr i Contante medel. Lärjungarnes antal är vanligen 70.

b) *Storkyrko-Församlingens Lägge Apologist-Skola*, öppnad den 11 October 1823, har 1 Rector, 1 Collega och 1 Kantor, som i årlig aflöning åtnjuta tillsammans 840 R:dr Banco. Ungdomens antal ungefärligen 50.

Fem-årsb. f. Stockh. Stad.

c) *Samma Församlings Vexel-Undervisnings- eller Allmänna Barn-Skola*, med 1 Lärare och vanligen 125 Lärlingar. Den förres Lön 490 R:dr Banco.

d) *Claræ Församlings Högre Lärdoms-Skola*, som under namn af Kyrkoskola år 1649 inrättades, har 1 Rector, 3 ordinarie Colleger, 1 Vicarius och 1 Kantor. Hela aflöningen, med inberäknaude af Lön för 1 Emeritus, uppgår till 135 tunnor Spannemål samt 1,640 R:dr Contant. Ungdomens antal utgör vanligen 120.

e) *Norrmalms Allmänna Barn-Skola*, gemensam för denna samt St. Jacobs- och Johannis Församling, öppnad den 1 Nov. 1820, har 1 Lärare med 490 R:dr i Lön. Barnens antal omkring 130.

f) *Maricæ Församlings Högre Lärdoms-Skola*, ifrån början inrättad år 1668, har 1 Rector, 3 Colleger, 1 Vicarius och 1 Kantor samt omkring 130 Lärjungar. Lärarepersonalens aflöning utgöres af 80 tunnor Spannemål och 1,595 R:dr Contant.

g) *Jacobs Församlings Högre Apologist-Skola*, inrättad år 1659, har 1 Rector, 2 Colleger och 1 Kantor, hvilkas aflöning, med en Emeriti-Lön af 30 tunnor Spannemål och 202 R:dr 6 sk. Contant för Rector, uppgår till 65 tunnor Spannemål och 878 R:dr

24 sk. Contante medel. Ungdomens antal omkring 120.

h) *Catharinæ Församlings Högre Apologist-Skola*, inrättad år 1672, har lika Lärare-personal som den nästföregående, och omkring 50 Lärjungar. Aflöningen med inberäknande af en Emeriti-Lön för Rectorn, utgör 100 tunnor Spannemål och 665 R:dr Contant.

i) *Södermalms Vexel-Undervisnings- eller Allmänna Barn-Skola*, gemensam för denna Malms begge Församlingar, inrättad den 1 Nov. 1820, med omkring 140 Barn och 1 Lärare, hvilkens aflöning årligen utgöres af 490 R:dr.

k), l), m) *Kungsholms-, Ladugårdslands- och Adolph Fredrics Församlingars 3:ne lägre Apologist-Skolor*, inrättade åren 1672 och 1690, hafva hvardera 1 Rector, 1 Collega och 1 Kantor. Lärare-Personalen åtnjuter, i den första, der Barnens antal är omkring 70, 55 tunnor Spannemål och 610 R:dr Banco Contant, hvaraf 400 R:dr dock utgår af enskilt mans Donation; i den andra, med emellan 50 och 60 Barn, 75 tunnor Spannemål och 315 R:dr Banco, samt i den tredje, der barnen vanligen äro omkring 60, 20 tunnor Spannemål och 700 R:dr Banco.

Aflöningen för denna Skolæ-stat, Hyresmedel samt arfvoden för Bokföring och Vaktmästare inberäknade, stiger till inalles 940 tunnor Spannemål och 11,460 R:dr 8 sk. Contant, hvaraf den förre utgöres dels i Kronotionde, dels i så kallade Bibeltrycks-Spannemål, samt de sednare dels af Tolagsmedlen, till årligt belopp utaf 10,000 R:dr Banco, dels af inflytande och från Kongl. Stats-Contoret utgående allmänna Statsmedel efter Riks-markegångs-priset för 160 $\frac{1}{3}$ tunnor Spannemål, som Rikets Ständer vid 1823 års Rikdag dertill anslagit.

De sednare eller öfrige äro:

a) *Storkyrko-Församlingens Handverks-Skola*, inrättad år 1811 för Gesäller och Lärningar, hvilka der undervisas emellan kl. 4 och 7 e. m. alla Helgedagar och Söndagar, har en Lärare med 66 R:dr 32 sk. årlig Lön, som utgår dels af ett done-radt capital, dels genom årlig collect. Bevistas vanligen af omkring 40 Lärjungar.

b) *Så kallade Kraftiska, samt dermed förenade Fri- och Fattig-Skolan*, stiftad 1798, der undervisningen alla söknedagar meddelas af en Lärare, som af den till denna Skola donerade fond uppbär en årlig Lön af 300 R:dr, samt dessutom en årlig discretion af 100 R:dr för fattiga gossars

undervisning i de första elementerna. Barnens antal vanligen 30.

c) Samma Församlings *Flick-Skola*, med två Lärarinnor, åtnjutande tillsammans 266 R:dr 32 sk. Lön, samt omkring 80 barn, som, i 2:ne klasser indelade, erhålla undervisning dels i läsning och skrifning, och dels i Qvinnoslöjder.

d) *Claræ Församlings Fattig-Flick-Skola*, fördelad i 2:ne klasser, underhållen genom enskilda Donations- eller Testaments-medel och bevestigad af emellan 100 och 120 barn, som derstädes undervisas af 2:ne Lärarinnor, hvilka tillsammans åtnjuta 400 R:dr B:co i lön.

e) *Tyska Församlingens så kallade National-Lyceum*, inrättadt år 1569, har omkring 100 Lärjungar och 3:ne Lärare, hvilka sednare aflönas af Kyrkans egne intrader och åtnjuta tillsammans 1,200 R:dr årligen.

f) *Jacobs- och Johannis Församlingars Handtverks- och Fattig-Skola*, öppnad den 1 October 1814, grundlagd och underhållen genom enskilt mans välgörenhet, samt indelad i 2:ne klasser, med 2 Lärare, lika många Lärarinnor och omkring 110 barn af begge könen. Lärare-personalens aflöning utgör tillsammans 850 R:dr Banco. — Här lemnas också alla Söndags eftermiddagar un-

dervisning åt Gesäller och Lärningar, i läsa, skriva och räkna. Dessas antal är vanligen 30.

g) *Frimurare-Barnhusets-Skola*, stiftad 1753 med 1 Lärare och omkring 90 Barn,

h) *Marie Församlings Fattig-Skola*, med 1 Lärare, 1 Lärarinna och 1 Handverksmästare. Är stiftad och underhålles af enskilt välgörenhet samt lemnar undervisning åt omkri 50 Barn af begge könen. Lärare-personalens aflöning är 966 R:dr 32 sk. Banco,

i) *Samma Församlings Handverks-Skola för Gesäller och Lärningar*, har 1 Lärare med 50 R:dr i lön, som utgår af Fattigvårds-medlen, samt omkring 30 Lärjungar, som erhålla undervisning alla Söndags- och Helgedags-eftermiddagar.

k) *Den så kallade Murbeckska inrättningens Skola*, der 28 Fattige Flickor af arbetsklassen, undfå undervisning, jemte föda, kläder och husrum, tills de, efter deras första Nattvardsgång, kunna sättas i tjänst och sjelfva bereda sig uppehälle. Denna inrättning, stiftad och underhållen genom enskilt välgörenhet, ägde vid 1826 års slut, en genom Donationer och Directions-Ledamöternes tillskott samlad fond af 9,430 R:dr i fastighetsvärde och 34,000 R:dr i Capital,

utom en summa af 13,000, hvars räntefkastning tills vidare, under vissa personers lifstid, enligt gifvarens förbehåll, användas till listidsräntor och pensioner. Årliga inkomst och utgifts-beloppet för denna Skolæ- och Underhålls-inrättning, utgör vanligen omkring 2,000 R:dr Banco.

l) *Catharinæ Församlings Flick-Skola*, med en Lärare, 1 Lärarinna och omkring 200 Barn. De 2:ne förres aflöning utgör 466 R:dr 32 sk. Banco årligen.

m) *Samma Församlings Handtverks-Skola*, med omkring 25 Lärjungar och 1 Lärare, hvilken sednare har 66 R:dr 32 sk. i årlig Lön. Underhållet och aflöningen vid de 2:ne sistnämde Skolorna, bestridas af enskiltes bidrag.

n) *Kungsholms Församlings Vexel-Undervisnings-Skola* för flickor, med 1 Lärare, som af Fattighus-medlen åtnjuter 133 R:dr 32 sk. Banco; samt emellan 50 och 60 Barn.

o) *Ladugårdslands Församlings Fat-tig-Skola*, med 1 Lärare och 1 Lärarinna, hvilka åtnjuta tillsammans 400 R:dr Lön, samt omkring 240 Barn af begge könen, hvilka undervisas icke allenast i räkna, läsa och skrifva, utan ock i vanliga handaslöjder.

p) *Samma Församlings Handtverks-Skola*, med 1 Lärare, som har 66 R:dr 32 sk, i lön.

q) *Den, äfvenledes till denna Församling hörande, så kallade Djurgårds-Skolan*, med omkring 80 barn och 1 Lärare, hvilken dels af Stads-Consistorium och dels af Allmänna Fattigvårds-Directionen erhåller tillsammans 100 R:dr i årlig Lön.

r) *Adolph Fredrics Församlings Flick-Skola*, med 1 Lärarinna, som af Församlingen erhåller 100 R:dr Lön, samt omkring 70 Barn, hvilka undervisas dels i läsning, räknande och skrifvande, dels ock i vanliga fruntimmers-arbeten.

s) *Allmänna Barnhusets Skola*, med omkring 130 Lärjungar och 2 Lärare, af hvilka sednare blott den ena åtnjuter Lön, som utgår af Barnhusfonden till ett belopp af 500 R:dr Banco årligen.

t) *Alla ofvannämde Territorial-Församlingars Catechet-Skolor*, 8 till antalet, hvilka hvardera förestås utaf 1 Lärare, som af Samfundet pro Fide & Christianismo aflönas med 90 R:dr Banco årligen. Undervisning derstädes meddelas kl. mellan 4 och 7 alla Söndags- och Helgedags-eftermiddagar, och Lärjungarnes antal utgör tillsammans omkring 450.

u) *Kongl. Svea Lif-Gardets Vexel-Undervisnings-Skola*, med 1 Lärare och emellan 60 och 70 barn. Den förres aflöning är 221 R:dr 16 sk. årligen.

v) *Kongl. Lif-Gardets till Häst Dito*, med 1 Lärare som har 250 R:dr årlig Lön, samt omkring 50 Barn.

x) *Kongl. 2:dra Lif-Gardets Dito*, med 1 Lärare och emellan 60 och 70 Barn. Den förres Lön är 200 R:dr.

y) *Kongl. Svea Artilleriets Dito*, med 1 Lärare och 30 Barn. Den förres Lön 133 R:dr 16 sk.

z) *Vexel-Undervisnings-Skolan vid Stockholms Escadre af Kongl. Maj:ts Flotta*, med 2 Lärare och omkring 60 Lärjungar. De förres Löner tillsammans 300 R:dr.

Lärare-Personalen i samtliga förenämde 43 Skolor, de jemväl inberäknade, som stå under Directionen för Stockholms Stads Undervisnings-verk, njuter i aflöningar omkring 25,500 R:dr; och antalet af dem, som der erhålla undervisning, uppgår vanligen till vid pass 3,500 personer.

Härtill må ytterligare läggas följande inom Hufvudstaden befintliga allmänna Undervisnings-anstalter.

a) *Kongl. Technologiska Institutet*, som, enligt de af Kongl. Maj:t i Nåder derföre gifne stadgar af den 8 Juni 1826, har

för ändamål, att, jemte Berättelse om Slöjdernas tillstånd och framsteg, offentliga utställningar af inhämska slöjdealster och meddelande af upplysningar för vederbörande i ämnen som slöjderna angå, tillika lemna, dels undervisning åt ynglingar och personer, som ingått eller vilja ingå i dessa Näringsyrken, dels råd och upplysningar åt slöjdeldkarne sjelfve. Det af Manufaktur-Discontens besparingar utgående anslag för denna inrättning utgör inalles 14,000 R:dr Banco, deraf 8,000 R:dr Banco användas till Löner åt Institutets Lärare och Betjening, samt återstoden till uppköp af böcker och instrumenter, och till Institutets öfriga behof; men, i anseende till melleukomne hinder, har Inrättningen icke förr än från och med 1827 års början, kommit i fullständig verksamhet, således efter den tid, hvarom nu är fråga. Upplysnings-vis må dock här antecknas, att ifrån Institutets första början till den 20 Sept. 1827, antalet af der inskrifne Elever, som begagnat de särskilta undervisningsgrenarne, varit 48, och af Fruntimmer, som anmält sig till erhållande af undervisning i konsten att göra blommor, 32.

b) *Kongl. Veterinaire-Inrättningen*, öppnad i Februari månad 1821, och sedermera ytterligare utvidgad, har af Statsmedlen ett årligt anslag af tillsammans 7,103

R:dr 16 sk. Banco. Vid denna inrättning har årligen omkring 36 Elever i Veterinairevetenskapen erhållit undervisning, af hvilka 8 utexaminerats såsom Djurläkare och 12 såsom Hofslagare. Dessutom har per medium årliga antalet af åtskilliga slags djur, som inom Inrättningens sjuk-stall blifvit skötte, utgjort 458; af dem, åt hvilka Lärarne och Eleverne lemnat Läkarevård utom inrättningen, 1,482; och af sådane, som derstädes blifvit uppviste för erhållande af upplysningar om djurens sjukdomar, lyten och fel, 1,838.

c) *Gymnastiska Central-Institutet*, inrättadt år 1813 med ett utaf Rikets Ständer beviljad anslag af 1000 R:dr Banco årligen, och en utaf Kongl. Maj:t i Nåder förunnad tillökning af 600 R:dr samma mynt, har egentligen till ändamål, att för Rikets Läroverk bilda Gymnastik, hvilka till ett antal af 10 erhålla undervisning derstädes, jemte 25 obemedlade Gossar, som likaledes gratis der undervisas. Genom föreståndarens egen omtanka och ovanliga nit, har denna inrättnings verksamhet, utöfver dess egentliga gräns, blifvit utvidgad och förökad med en så kallad Sjukgymnastik, som vunnit mycket förtroende, och hvaraf, under sednare åren, omkring 300 personer, dels mot, dels utan betalning, sig begagnat.

6:o *Fattigvårds-anstalterne*: Hufvudstadens alla åtta Territorial-Församlingar hafva hvardera ett Fattighus, med hvar sin Direction, sammansatt utaf Kyrkoherden och Ledamöter af Kyrko-Rådet i Församlingen. Dessa äro äldre stiftelser, som hafva till föremål att antingen, så långt utrymmet medgifver, inom hus herbergera, vårda och i mon af behof understödja, eller utom hus bispringa dels sådane fattige, som, kände för ett anständigt uppförande och i någon längre tid Ledamöter af Församlingen, blifvit af ålderdom eller sjuklighet, i mer eller mindre grad, oförmögne att sig sjelfva lifnära, dels sådane, som, i följd af villkoren för enskilte, under Directionen ställde Stiftelser och Donationer, äro dertill berättigade. De hafva hvardera sina egna fastigheter, samt flera, genom Donationer och Testamenten tillkomne räntebärande Capitaler, jemte åtskillige andra årliga inkomster, såsom af Collector, hyror, räntor, barndops, bröllops- och begrafnings-gåfvor, armbössemedel samt särskilt, af Församlingens fastighetsägare utgående fattighus-avgifter. Dessutom äger Hufvudstaden också en annan Fattigvårds-anstalt, kallad *Fattigförsörjning*, som sedan år 1813 äfvenledes är Församlingsvis fördelad, står under Fattighus-Directionernes närmaste inseeende, men likväl

ifrån Fattighusen är afskild och merendels med särskilda lägenheter, kallade Försörjningshus, försedd, utom i Claræ och Kungsholms Församlingar, der begge dessa slags inrättningar äro sammanslagne. Denna sednare, eller Fattigförsörjningen, egentligen bestämd att för en kortare tid herbergera, vårda eller annorledes understödja öfrige inom hvarje Församling befintlige Fattige, som af Fattighusen ej kunna inrymmas eller hispringas och hvilka af sjukdom eller armod finnas urständsatte att sjelfva förse sig med föda och boningsställe, underhålles genom en allmän afgift, som, under benämning af Fattigförsörjnings-medel, erlägges af Hufvudstadens samtliga invånare med 5 sk. på hvarje Riksdaler af 2 Artikelns Bevillning, samt disponeras af en för Fattigförsörjningen gemensam Öfverstyrelse, hvilken desamma sedermera bland de särskilda Fattighus-Directionerne, dels till ofvanberörde, dels till andra ändamål, såsom till understöd för åtskillige bland Territorial- och Garnizons-Församlingarnes Fattigskolor, fördelar. Ofvannämde Fattig- och Fattigförsörjnings-hus, om hvilka jag under den 18 April sistl. år i underdånighet afgifvit en särskild, omständlig berättelse, som härvid torde i öfrigt få åberopas, innehafva och disponera fastigheter till ett värde af omkring 130,000

R:dr; räntebärande och donerade Capital-fonder, till ett belopp af omkring 235,000, eller tillsammans 365,000 R:dr samt årliga inkomster, så väl deraf, som af deras öfriga intrader, till en summa af omkring 62,000 R:dr allt Banco; och antalet af de Fattighjon, som deraf erhålla understöd, utgör vanligen omkring 2,000 personer.

Till ofvanbemälte, Församlingsvis inrättade eller stiftade Fattig- och Understödsanstalter, komma ytterligare följande, nemligen:

a) *Vid Kongl. Svea Lif-Garde:* En Fattig-kassa till understöd för ålderstigne, Fattige Gardist-Enkor med 4,373 R:dr 32 sk. 1 r:st i räntegifvande Capital-fond; inalles omkring 500 R:dr i årliga inkomster, samt omkring 30 Underhållstagare, en så kallad Barnhus- och Kyrko-Byggnads-kassa, med fond af omkring 1,200 R:dr och årliga inkomster till belopp af vid pass 460 R:dr, hvilka användas till understöd för fattiga barn, bidrag åt Regementets skola och betalning af Kyrkohyra; samt en under namn af Drottningens Hospital underhållen, till åldrige, sårade eller eljest i behof stadde afskedade Gardisters understödjande bestämd och år 1806 öppnad *Pensions- eller Fattig-anstalt*, med en Capitalfond vid 1826 års slut stor 10,218 R:dr 9 sk. 8 r:st.; år-

liga inkomster till omkring 1,400 R:dr; utgifterna vid pass 950 R:dr, och 66 underhållstagare.

b) *Vid Kongl. Lif-Gardet till Häst:* H. K. H. Prins OSCARS Hospitals-Inrättning, med omkring 12,400 R:dr Capital-fond, 1,600 R:dr årlig inkomst, och nära 60 underhållstagare.

c) *Vid Kongl. Andra Lif-Gardet:* H. K. H. Kron-Prinsessan JOSEPHINAS Pensions- och Fattig-Inrättning, försedt med Nådigt fastställt Reglemente af den 27 December 1823 och fördelad i 3:ne särskilda afdelningar, nemligen: en för afskedade Under-Officerare, med en Capital-fond af omkring 4,200 R:dr och 240 R:dr i årliga inkomster; en för manskapet med omkring 4,000 R:dr Capital-fond och 700 R:dr årlig inkomst, samt en för öfriga Fattigpersonalen, med 2,333 R:dr 16 sk. Capital och omkring 150 R:dr årlig inkomst. Underhållstagarnes antal inalles 66.

d) *Vid Kongl. Svea Artillerie:* En Fattig-kassa utan någon Capital-fond, men med omkring 100 R:dr årlig inkomst, och i sednare åren vanligen minst 50 underhållstagare.

e) *Vid Stockholms Escadre af Kongl. Maj:ts Flotta:* En Fattig-kassa, som, gemensamt med dervarande Skolæ-kassa äger,

af tillsammans 2,000 R:dr Capitalfond, hyror och Fattig-kassæ-Directionens bidrag, en till Församlingens Fattiges understöd och Skolæ-Barnens förseende med kläder använd, årlig inkomst af inalles 400 R:dr Banco.

Dessa Militair-Corpsers Hospitals- och Understöds-Inrättningars fonder, uppgående till inalles nära 41,000 R:dr Banco, hafva tillkommit genom en Nådegåfva af Eder Kongl. Majjt, utgörande 2,000 R:dr genom Donationer af enskilte personer, samt genom gåfvor och sammanskott af Officers-Corpsarne. De årliga inkomsterna härflyta hufvudsakligast: af räntor å de utlånte Capital-fonderne, af Eder Kongl. Majjts, Hennes Majjt Drottningens samt Deras Kongl. Högheter Kron-Prinsens och Kron-Prinsessans årliga Nådegåfvor, tillsammans 1,500 R:dr 32 sk.; af en anslagssumma utaf Statsmedlen, stor 390; af hyresmedlen 178 R:dr, och återstoden af Officers-Corpsernes enskilda årliga afgifter, gåfvor och bidrag. Ifrågavarande Militair-Corpsers Församlingar äga i öfrigt rättighet att hänvisa sina Fattiga till vård och underhåll af Fattig-Inrättningar i de Territorial-Församlingar, der de äro boende, samt åtnjuta derjemte af allmänna Fattig-kassæ-Directionen årliga bidrag till belopp af tillsammans 900 R:dr Banco, hvilka

ka dock endast användas till understöd för deras Fattig-Skolor.

f) *Vid Tyska Församlingen*: åtskillige under Församlingens Kyrko-Råd ställde, genom Testamenten och Donationer tillkomne, samt genom Hofgångs- och Armbössemedel vidare ökade, Understöds-fonder, bestående dels uti kontante Capital af tillsammans omkring 31,100 R:dr, dels uti 11 st. större och mindre fastigheter till ett, efter afdrag af skulder, återstående värde af tillsammans 97,890 R:dr, hvaraf 1,600 R:dr årligen utdelas till understöd för Pauvres Honteux och andre Fattige samt Skolbarn; 4,254 R:dr 35 sk. 9 r:st utgör fond för en Pensions-kassa åt Skolæ-statens Enkor, samt återstoden utgår till aflönning åt Församlingens Presterskap, Kyrko-betjening, Skolæ-staten och Kyrkans öfrige utgifter.

g) *Vid Kongl. Hof-Församlingen*: en så kallad gratial-kassa; tillkommen dels genom Testamenten och Donationer, dels genom Kongl. årliga Nådegåfvor, Hofpenningar, Sterbhus- Bröllops- och Barnhus-Afgifter; hade vid 1826 års slut en kontant Capital-fond af tillsammans 20,100 R:dr Banco, och årliga inkomster omkring 1,700 R:dr, hvaraf omkring 1,200 R:dr utdeltes bland 50

Gratialis och resten utgeck till Administrations-kostnaderne.

Anmärkning: sistnämde 2:ne Församlingar, äfvensom den Finska, deltaga dessutom med Storkyrko-Församlingen i underhållet af dennes Fattighus vid Sabbatsberg, och äga således att derstädes erhålla vård och understöd för sina Fattige.

Härförutan finnes i Hufvudstaden en myckenhet milda Stiftelser, samt Pensions- och Vålgörenhets-Inrättningar. De äro följande:

1) *Borgerskapets gemensamma Gubbhus-Inrättning*, med ett af Kongl. Majt den 5 December 1778 i Näder fastställt Reglemente, har blifvit stiftadt genom frivilliga gåfvor af Borgerskapets klasser och flere enskilda personer, är bestämdt att till vård och underhåll emottaga och herbergera fattige ålderstigne Ledamöter af Stockholms Borgerskap; har för detta ändamål en särskilt fastighet på Södermalm, samt äger derjemte ett utarrenderadt hemman i Brännkyrka Socken och en räntebärande Capital-fond af 66,583 R:dr 16 sk. Banco. Dessa inkomster så väl deraf, som af Borgerskapets årliga bidrag, stort 909 R:dr 40 sk., utgjorde år 1826 inalles 5,571 R:dr 21 sk. 6 r:st, deraf 4,368 R:dr 1 r:st åtgingo till underhållskostnaderne för de å Inrättningen in-

tagne Borgare, som då voro 40 till antalet; 515 R:dr 37 sk. 11 r:st till nödige reparationer, samt 584 R:dr 32 sk. till Administrations-kostnaden, löner till Prest, Läkare, Orgelnist och Klockare, tillsammans 272 R:dr 32 sk. deruti inberäknade.

II) Borgerskapets gemensamma Enkhus, grundlagdt år 1724, är bestämdt att vara en tillflykt för ålderstegne och fattige Borgare-Enkor, hvilkas antal i första början endast varit 6, men år 1826 uppgått till 70. Inrättningens fond, grundlagd genom gåfvor af enskilte bland Borgerskapet, har, genom frivillige donationer och testamenten, samt en omsorgsfull administration småningom ökats, och utgjorde vid 1826 års slut 118,577 R:dr 11 sk. 6 r:st Banco. Dess inkomster så väl genom räntor derutaf, som genom årliga anslag af Tolagsmedlen, 292 R:dr, och af Bemedlings-Commissionen 333 R:dr 16 sk., hafva under de sednare åren stigit till nära 8,700 R:dr om året, och dess utgifter vanligen till nära 7,400 R:dr, hvaraf omkring 1,900 R:dr utgått till Pensionser och resten användts till de å Inrättningen intagne personers underhåll; utom administrations-kostnaden och löner till Prest, Läkare och Betjening, som endast utgjort 743 R:dr 12 sk.

III) Grosshandels-Societetens enskilda Pensions- och Understöds-Inrättning, som den 22 Februari 1815, vunnit Kongl. Maj:ts Nådiga Stadfästelse, har den 5 December 1814 blifvit stiftad till minne af då varande H. K. H. Kron-Prinsens, nu mera H. M. Konungens, samma dag inträffade återkomst till Hufvudstaden, efter slutad fred och lyckligen verkställd förening med Konunga-Riket Norrige. Den fond, som då samlades, utgjorde 33,333 R:dr 16 sk. Banco, och har sedermera, dels genom ett Testamente, dels genom Societetens ytterligare tillskott blifvit ökad med tillsammans 6,666 R:dr 32 sk., så att den nu mera utgör inalles 40,000 R:dr. Dess ändamål är att lemna understöd åt behöfvande bland Societetens Ledamöter samt deras Enkor och oförsörjde Barn. Antalet af dem, som af denna Inrättning år 1826 njutit underhåll, utgjorde 37; hvarförutan 15 andre erhållit understöd af så kallade extra inkomstmedel, samlade genom frivilliga gåfvor af dem, som vinna Burskap på Grosshandel. Administrations-kostnaden är obetydlig och drabbar icke Inrättningen, utan ersättes af andra tillgångar.

IV) Trenne, under Bemedlings-Commissionens förvaltning ställde understödsfonder, nemligen: ett från äldre tider af

Borgerskapet samladt Capital af 58,522 R:dr 10 sk 8 r:st Banco, hvaraf hela räntan, med undantag af 333 R:dr 16 sk., som erlægges till Danviks-Hospital, utgår till pensioner åt 130 à 140 fattige, som antingen äro Borgare, Borgar-Enkor eller ogifta, samt Fader- och Moderlösa Borgar-Döttrar, med tillsammans 2,670 R:dr om året; ett af framlidne Grosshandlaren och Riddaren Asplund den 7 Februari 1804 testamenteradt Capital af 80,800 R:dr Banco, hvars årliga ränta, med undantag af 50 R:dr, som utgår till Frimurare-Barnhuset, användes till Pensioner, hvardera à 50 R:dr, dels till åtskillige af Testator namngifne personer, dels till andre meddellöse Borgare, äfvensom till Enkor eller ogifta Fader- och Moderlösa Döttrar efter Borgare samt Borgmästare och Rådmän; varandes Pensionairernes antal emellan 70 och 80, samt årliga utdelnings-beloppet omkring 4,700 R:dr Banco; samt ett, genom Grosshandlaren C. M. Nyströms Testamente af den 9 December 1790, tillkommet Capital, som nu mera utgör 20,000 R:dr Banco, af hvars årliga ränta, omkring 700 R:dr utdelas till fattige fångar uti Gåldstugan och andre Stadens häkten.

V) *Stadens Sjömanshus-Inrättning* bestämd till underhåll för gamla behöfvande Skeppare, Styrmän och Sjöfolk, jemte deras

Enkor och Barn, samt tillvägabrägt och underhållen, dels genom enskilde Medborgares donationer till belopp af inalles nära 20,000 R:dr, dels genom Collect-medel, samt Skeppare och Sjöfolks afgifter till inrättningen, hvarigenom dess fond, år 1826 uppgått till nära 74,000 R:dr Banco, deruti inbegripet värdet af 2:ne dess fasta egendomar här i Staden. Inrättningens inkomster utgjorde samma år nära 7,700 R:dr, hvaraf 3,725 R:dr 12 sk. utgått till understöd för tillsammans 374 personer; 517 R:dr 47 sk. 10 r:st till ett särskilt sjukhus, 200 R:dr till Stadens Navigations-skola, och återstoden, 1,605 R:dr 34 sk. 10 r:st till Administrations-kostnaden.

VI) En under Handels-Collegii förvaltning ställd, men af enskilt Man stiftad Pensions-Inrättning, till understöd för 12 fattiga Borgare-Döttrar, hvilka hvardera erhålla 16 R:dr 32 sk. B:co årligen. Inrättningens tillgång består uti hyrorne af 2:ne till densamma anslagne fastigheter med ett värde af omkring 8,000 R:dr Banco.

VII) Fabriks-Fattig-kassan, inrättad till understöd för Fattige och sjuke Fabriks-Arbetare af begge könen, och försedd med Kongl. Reglemente af den 6 September 1759. Dess Capital-fond, som år 1826 utgjorde nära 82,200 R:dr har, utom en enskilt Do-

nation stor 1,500 R:dr, tillkommet, dels genom Fabriks- och Manufaktur-Idkarnes årliga bidrag, bestämde till $\frac{1}{8}$ dels procent af deras tillverknings-värden, dels genom en till inrättningen i Näder anslagen andel af Auctions-beloppet för konfiscerade Fabriks- och Manufaktur-varor. Inrättningens inkomster uppgingo nämde år till något öfver 8,300 R:dr hvaraf influtne räntor utgjorde 4,373 R:dr 23 sk. 8 r:st, och återstoden Manufaktur-Societeternas årsafgift. Utgifterne deremot stego till nära 6,640 R:dr, hvaraf de antagne Gratialisterne, till ett antal af nära 400, erhållit 5,136 R:dr, och återstoden användts dels för Sjukvård åt fattige och sjuke Fabriks-arbetare, 1,188 R:dr, dels till öfrige omkostnader. Till understöd för denna folkklass finnes också en särskilt Donation, gjord af framlidne Rådmannen M. Schveder, ställd under Mariæ Församlings Fattighus-Direction, och utgörande omkring 1,040 R:dr, hvars ränta årligen öfverlemnas till Hall-Rätten, som sedermera utdelar densamma bland fattige Fabriks-arbeterskor, 8 till antalet.

VIII) Kryddkramhandels-Societetens Fattig- och Understöds-kassa, hvars fond vid 1826 års utgång utgjorde tillsammans 56,437 R:dr 46 sk. 9 r:st, och hvilken hufvudsakligen tillkommit genom Donationer af

2:ne Societetens Ledamöter. Räntan och inkomsten deraf användes till understöd åt fattige Medlemmar af Societeten samt åt deras Enkor och Barn. Underhållstagarnes antal har vanligen utgjort mellan 50 och 60.

IX) Spannmåls- Minut- och Victualiehandels Societetens-Fattig-kassa, med ett, genom Testamenten och Gåfvor tillkommit Capital af 3,000 R:dr Banco och en, så väl genom räntor deraf, som, genom Societetens särskilda sammanskott, beredd årlig inkomst, hvilken år 1826 uppgått till omkring 1,800 R:dr, som utdelats till understöd åt fattige Ledamöter, Enkor och Barn i Societeten, till ett antal af 52 personer.

X) Lärftskramhandels-Societetens Fattig-kassa, utgörande 6,000 R:dr, som blifvit sammanskjuten af Societetens Medlemmar, och hvars årliga ränta, 300 R:dr utdelas bland fattige Enkor inom Societeten, hvilkas antal år 1826 varit 6 personer.

XI) Linkramhandels-Societetens genom egne sammanskott bildade *Fattig-kassa*, som år 1826 uppgått till 2,367 R:dr, af hvars ränta 30 R:dr erlagts till Borgerskapets Enke- och Gubbbhus samt Lazarettet; 53 R:dr 16 sk. utdelats bland 4 fattiga Enkor och Barn, samt återstoden användts till bestridande af Rättegångar mot obehörige intrång i Societetens Handels-rättigheter.

XII) Tobakshandels-Societetens Understöds- och Begravnings-kassa, nära 4,250 R:dr Banco, sammanskjuten af Societetens egne Medlemmar, och bestämd, dels till Begravningshjelp och dels till understöd åt dess fattige Ledamöter.

XIII) Coopvaerdie-Skeppare-Societetens Understöds-kassa, med ett, dels genom särskilte donationer af tillsammans 7,250 R:dr, dels genom Societetens sammanskott tillkommit Capital, som år 1826 utgjort cirka 14,100 R:dr, och en, dels genom räntor deraf, dels genom Societets-Ledamöternes afgifter och bidrag beredd årlig inkomst af nära 1,220 R:dr B:co, som användts till understöd åt omkring 30 fattige Skeppare och Enkor.

XIV) Trädgårds-Mästare-Embetets genom egne tillskott sammanskjutne *kassa*, som år 1826 utgjort omkring 800 R:dr, och egentligen är bestämd till begravnings-hjelp för fattige Ledamöter af Embetet.

XV) Vinskänks-Societetens Understöds-kassa, utgörande 2,000 R:dr Banco, sammanskjuten af Societetens egne Ledamöter, och hvars ränta utgår till hjelp åt dess fattige Medlemmar, hvilkas antal år 1826 varit sex.

XVI) Skomakare-Embetets Fattig-kassa, med ett Capital stort 3,133 R:dr 16 sk,

8 r:st, hvars räntor, och en fastighet, hvars behållna afkastning användes till understöd för fattige Ledamöter, Enkor och Barn inom Embetet. Årliga utdelnings-beloppet utgör nära 400 R:dr. Härtill kommer ock samma Embetes *Sjuk- och Begravnings-kassa*, med ett räntebärande Capital af tillsammans omkring 3,000 R:dr, hvars inkomster, dels af räntemedel, dels af vederbörandes Qvartals-afgifter, utdelas till fattige Sjuke med 1 R:dr i veckan och till begravnings-hjelp åt fattige Sterbhus, med 50 R:dr för hvardera.

XVII) Skräddare-Embetets Enke- och Fattig-kassa, med 2,750 R:dr Capital, af hvars ränta 6 R:dr 32 sk. Banco årligen betalas till hvarje Pensionaire, hvilkas antal vanligen utgör omkring 20 personer; samt samma Embetes *Begravnings-kassa*, med nära 4,000 R:dr Capital, deraf uti Begravnings-hjelp utgifves för karl 20 R:dr och för qvinnan 16 R:dr 32 sk. Banco.

XVIII) Bokbindare-Embetets Begravnings-kassa, med en Capital-fond af nära 1,900 R:dr, hvaraf Begravnings-hjelp för hvarje delägare utbetalas med 66 R:dr 32 sk.; samt Gesällskapet *Sjuk- och Begravnings-kassa*, med 1,150 R:dr Capital, deraf till Lazarettet årligen betalas 25 R:dr, till sjuke Gesäller 8 sk. i veckan, och till

Begravnings-hjelp 16 R:dr 32 sk. för hvarje död person.

XIX) Hattmakare-Embetets Begravnings-kassa, omkring 550 R:dr, som i Begravnings-hjelp utbetalar för hvarje död Ledamot 30 R:dr; och *Hattmakare-Gesällernas Sjuk-kassa*, med 350 R:dr Capital, deraf deras sjukvård underhålles.

XX) Pistol- och Klen-Smeds-Embetets Begravnings-kassa, med ett Capital af nära 1,200 R:dr, hvaraf till begravningshjelp för hvarje person betalas 40 R:dr; samt Gesällskapets särskilda Sjuk-kassa 300 R:dr, derifrån sjuke Gesällers Läkarevård bestrides.

XXI) Körsnärs-Embetets i den så kallade Embets-Lådan samlade 400 R:dr, deraf afgifter till Enkhuset, Gubbbuset och Sabbatsbergs Fattighus bestrides; samt Gesällskapets särskilde Begravnings-kassa 200 R:dr.

XXII) Perukmakare-Embetets Begravnings- och Sjuk-kassa, nära 800 R:dr, som i Begravningshjelp betalar 30 R:dr och till underhåll för hvarje sjuk Gesäll 1 R:dr i veckan.

XXIII) Hofslagare-Embetets Begravnings-kassa, något öfver 50 R:dr.

XXIV) Murmästare-Embetets Begravnings-kassa, 100 R:dr, samlad till Begravningshjelp åt tvenne ännu lefvande Enkor.

XXV) Stenhuggare-Embetets Begravnings-kassa, omkring 80 R:dr; deraf för hvarje Gesäll betalas i Begravningshjelp 6 R:dr 32 sk.

De för desse Corporationer bestämde Fattig- och Understöds-Inrättningar, hafva således i samlade fonder omkring 655,000 R:dr, samt i årliga inkomster omkring 50,000 R:dr. Underhållstagarnes antal inalles vid pass 1,500 personer. De öfrige här i Staden varande Societeter och Embeten hafva icke några samlade kassor, utan göra, när behofvet så fordrar och så vidt tillgångarne medgifva, tillfällige sammanskott till understöd för hvar sine nödlidande medlemmar.

XXVI) Timmermans-Ordens Hospital, beläget uti en, Orden tillhörig, egen fastighet, har ifrån början blifvit stiftadt år 1796, och är bestämdt att derstädes herbergera och underhålla Fattige, som antingen i krigstjenst eller under byggnad blifvit ofärdige och oförmögne att sig sjelfve försörja. Fattighjonens antal utgjorde år 1826 tjugufem personer, och kostnaden för deras underhåll uppgick till 1,100 R:dr Banco. Inrättningens fond består af ett i Nåder donerad Capital af 2,000 R:dr B:co, och dess inkom-

ster utgöres af räntor och collect-medel, dels af Ordens Ledamöternes sammanskott.

XXVII) Sällskapets, de Nödlidandes vänner kalladt, Understöds-Inrättning för Pauvres Honteux samt andre fattige af begge könen, grundlagd år 1815, äger 3:ne särskilda fonder, hvaraf en kallas Capital-fond, den andra utdelnings-fond, och den tredje, tillkommen genom en enskilt gåfva af 1,000 R:dr Banco, är bestämd för oförutsedda behof. Capital-fonden, hvartill Kongl. Maj:t förärat en Nådegåfva af 10,000 R:dr Banco, utgjorde år 1826 tillsammans nära 24,600 R:dr, hvilken snart kommer att ökas genom 2:ne nya Donationer med tillsammans 13,333 R:dr 16 sk. Utdelningsfonden åter, egentligen ämnad, att till de fattige utdelas, var 125 R:dr 21 sk., som, jemte sällskapets årliga afgifter, och räntan på de utlånte Capitalen, utgör Inrättningens årliga inkomster. Antalet af Underhållstagare har vanligen utgjort emellan 70 och 80.

XXVIII) Den under namn af Nödhjelpskassan år 1768 stiftade, till hjälp egentligen för så kallade Pauvres Honteux bestämde Välgörenhets-Inrättning, grundlagd och underhållen genom enskilt välgörenhet, gåfvor och donationer, deribland en utaf Eder Kongl. Maj:t år 1816 meddelad Nådegåfva stor 5,000 R:dr, äger nu mera en Capital-

fond af omkring 80,000 R:dr, och utdelar qvartalsvis årligen omkring 4,400 R:dr. Understödstagarnes antal vid pass 200 personer om året.

XXIX) Det så kallade Soopiska Fattighuset, der 12 fattige qvinnor herbergas, samt erhålla 1 R:dr 19 sk. B:co hvardera i månaden. Inrättningen ägde, huset oberäknadt, år 1826 en Capital-fond af nära 8,550 R:dr.

XXX) Drottning-huset eller Ulrica Eleonoras Hospital, bestämdt till understöd och tillflykt för fattige Officerares, Presters, Borgares samt Kongl. Betjenters Enkor och Döttrar af fyllda 60 års ålder, stiftadt år 1686 af Drottning Ulrica Eleonora; har en egen fastighet, värderad till 25,000 R:dr, samt en genom Donationer och Nådegåfvor samlad fond, som, efter afdrag af skulden, år 1826 utgjorde inalles omkring 52,200 R:dr och årliga inkomsten till något öfver 4,300 R:dr, deribland 2,090 R:dr i bidrag af allmänna Statsmedlen. På denna Inrättning erhålla vid pass 90 Fattiga, husrum, vård och skötsel, jemte ett pönninge-understöd, af omkring 2 à 3 R:dr i månaden, hvarjemte 10 ogifta Fruntimmer af medelklassen hvardera undfå i Pension 100 R:dr.

XXXI) Stockholms Stads Spar-Bank, stiftad år 1821 i ändamål att af mindre

bemedlade personer utaf begge könen, i synnerhet bland arbets-, och tjenst-hjonsklasserne, emottaga smärre summor och till deras nytta dem förkofra genom beräkning af ränta och räntans läggande till Capitalet, är en bland de mest ändamålsenlige och nyttige välgörenhets-anstalter, och skiljer sig från nästan alla andra derigenom, att den, ehuru egentligen bestämd för och begagnad af de fattigare folk-klasserne, icke kan af lättjan, håglösheten och det sjelfförvållade eländet missbrukas, samt erbjuder sine fördelar blott åt fliten, omtanken och arbets-samheten. Denna Inrättning, ifrån början tillvägabragd och grundlagd genom *Gåfvomedel* af enskilte välgörenheten och tvenne publike kassor, till ett belopp af 4,439 R:dr 24 sk., har också i hög grad mötts och belönats af allmänna förtroendet. Utom det denna Gåfvomedels-fond, egentligen beräknad till bestridande af Administrations-kostnaderne och möjliga ränteförluster, sedermera intill 1826 års slut stigit till 5,124 R:dr 8 sk., hvartill ytterligare kommer Sparbankens intill samma tid gjorde Räntevinst eller besparing 2014 R:dr 16 sk. 8 r:st, eller tillsammans 7,138 R:dr 24 sk. 8 r:st, har beloppet af derstädes nedsatte medel årligen så ökadts, att, efter afdrag af de under tiden åter uttagne, den återstående Depositions-

summan, som vid 1821 års utgång utgjorde 15,139 R:dr 28 sk., var, vid slutet af 1826, omkring 242,500 R:dr, samt att Deponenternes eller insättarnes antal, som vid förra tiden var 907, vid den sednare uppgått till 3,702 personer.

XXXII) Åtskillige under Stadens Justitiæ-Collegii och Förmyndare-Kammars förvaltning ställde Donations-fonder, utgörande omkring 18,900 R:dr, deraf omkring 8,300 R:dr äro anslagne, att, medelst derå utgående räntor, tjena till understöd för fattige Barn, Eukor, gamla Jungfrur samt Pauvres Hontoux, men resten till Studerande.

XXXIII) Åtskillige under Kongl. Borg-Rätten ställde Donationer, utgörande vid 1826 års slut, ett sammanräknadt Capital-belopp af 26,640 R:dr 16 sk. 5 r:st Banco, hvaraf omkring 12,000 R:dr äro bestämde till årliga understöd för Fattige och behöfvande af Kongl. Hof- och Slotts-Staternes Betjening, på det sätt, att årliga räntan deraf bland dem utdelas; varandes desse understödstagares antal i Hufvudstaden vanligen emellan 60 och 70; men återstoden utgår till Stipendier för Studerande vid Upsala Academie.

XXXIV) Åtskillige under Riddarehus-Directionens förvaltning ställde, dels genom

nom enskilte Donationer, dels genom introductions och andra afgifter tillkomne och underhållne fonder, utgörande, beräknade i Capital, omkring 303,450 R:dr, Wadstena Adelige Jungfru-Stifts-kassa 142,636 R:dr 15 sk. deruti inbegripen. Utaf årliga inkomsterna häraf, 25,642 R:dr 39 sk. 6 r:st, utgick år 1826 ett belopp af 22,363 R:dr 31 sk. 1 r:st till Stipendier och underhåll för Studerande samt fattiga Enkor och Döttrar af Adelige Famillier, till ett antal af inalles 382 personer, deribland 73 underhållstagande funnos i Hufvudstaden.

XXXV) Allmänna Enke- och Pupillkassan, som enligt Kongl. Reglementet af den 23 Februari 1784, har till föremål att åt dess delägarés efterlemnade Enkor och omyndiga Barn, lemna ett på Inrättningens fortsärande bestånd beräknadt, efter gjorde insatser samt derföre antagne och fastställde grunder bestämdt underhåll ifrån och med 10 till och med högst 150 R:dr årligen. Denna Inrättning, som bland sina tillgångar icke räknar något anslag af allmänna medel, är helt och hållet funderad på delägarés egna bidrag, utom tre stycken enskilte, under Inrättningens Direction ställde Donations-Capital. Om Inrättningens fonder, utgifter och inkomster, har i öfrigt någon närmare

upplysning ej erhållits, än att densamma år 1826 i pensioner och underhåll utbetalt åt 68 understödstagare, boende inom Stockholm, från dess Civil-kassa 189 R:dr 16 sk.; från dess Militiæ-kassa 811 R:dr; från dess så kallade allmänna kassa 3,771 R:dr 24 sk. och från de enskilte Donationerne 318 R:dr 16 sk., eller tillsammans omkring 4,690 R:dr.

XXXVI) Civil-Statens Pensions-Inrättning, med tvenne af Allmänna medel utgående anslag till Pensioner, det ena för Civile Embets- och Tjenste-män, stort 10,000 R:dr, och det andra för sådanes Enkor och Barn, stort 15,000 R:dr Banco årligen, hvar af till Pensionairer, som bodde och vistades i Hufvudstaden, år 1826 blifvit utbetaldt, från förra fonden 486 R:dr 12 sk. och från den sednare 6,266 R:dr 32 sk. eller tillsammans 6,752 R:dr 44 sk. Underhållstagarnes antal ej uppgifvet.

XXXVII) Från Kongl. Stats-Contoret utgående Pensioner, Gratificationer och Nådegåfvor till Enkor och Barn efter Civile- och Militaire- Embets- och Tjenstemän samt *Under-Officerare vid Landt-Armén* och Kongl. Maj:ts Flotta; äfvensom till understöd för fattige inom Catholska Församlingen, till ett här i Staden utbetaldt och qvitteradt belopp af inalles omkring 33,900 R:dr; utom vid pass 67,700 R:dr, som derifrån

i årliga anslag utgått till Barmhertighets-Verken, Sjukvårds-anstalterne och Undervisnings-Inrättningarne här i Staden; men upplysning har ej kunnat erhållas, hvilka och huru många bland de enskilte Pensions- och Underhålls-tagande varit boende uti eller verkligen tillhört Hufvudstaden.

XXXVIII) Från Kongl. Convoy-Commissariatet, till följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref, årligen utgående Pensioner, utur Convoy-kassan, hvilkas belopp, beräknadt i Svenskt Banco år 1826, utgjort inalles omkring 7,700 R:dr.

XXXIX) Konungens Hospital, grundlagdt år 1796 och öppnadt 1798, är bestämdt till understöd dels åt afskedade Soldater och andre fattige inom Hufvudstaden, dels åt afskedade krigsmän i Landsorterne, och äger för detta ändamål tvenne särskilte, genom sammanskott af Stockholms Stads Borgerskap och Magistrat, Kongl. Nådegåfvor och enskilte Donationer bildade fonder, som i början utgjort omkring 17,600 R:dr, men sedermera ökats och vid 1826 års slut uppgått till inalles 95,110 R:dr 22 sk. 4 r:st, hvaraf; den förra fonden utgjorde 65,856 R:dr 34 sk. 1 r:st och den andra återstoden. Inrättningens inkomster utgjorde samma år tillsammans något öfver 5,390 R:dr; de derifrån utbetalte Pensionerne 3,008 R:dr samt

öfrige omkostnader omkring 140 R:dr. Underhållstagarnes antal var inalles 200, deraf inom Hufvudstaden 117.

XL) Konungens Militaire Hospital, stiftadt år 1814 till understöd för afskedade förtjente krigsmän, samt i fält stupade krigsmäns Enkor och Barn, och grundlagdt genom sammanuskott af allmänheten både i Hufvudstaden och Provinserne, till ett belopp af nära 102,780 R:dr, som sedermera, genom nya bidrag och räntebehållningar, blifvit vidare ökade, och år 1819 stigit till 118,183 R:dr 31 sk. 6 r:st, hvartill Eder Kongl. Maj:t ytterligare behagat förära en Nådegåfva af 40,000 R:dr, så att fonden nu mera utgör inalles 148,183 R:dr 31 sk. 6 r:st, som, utlånt mot säkerhet, lemnar räntebeloppet dels i årligt underhåll, dels i Nådegåfvor åt de, enligt Stiftelsens mening, dertill berättigade personer, hvilkas antal samma år i Hufvudstaden utgjorde 74 personer, som tillsammans erhöillo 1,786 R:dr Banco.

XLI) Den under Kongl. Krigs-Collegii förvaltning stälde så kallade Wadstena Krigsmanshus-Inrättningen, egentligen beständ till understöd för krigsmän, som antingen efter mångårig tjenstetid, erhållit afsked, i fält fått blessurer, eller under tjenste-utöfning blifvit skadade. Dess contanta utlånta och räntebärande Capital-belopp ut-

gjorde år 1826 nära 799,100 R:dr Banco. Dess inkomster, bestående dels uti räntemedel på utlånte Capital, dels uti hemmansräntor af donerade Gods och Hemman i åtskillige Län, dels uti flere, till Inrättningen anslagne afgifter, såsom Centonal, Befordringsavgift, Rusthålls-avgift, en per-mille-avgift, Burskaps-avgift m. m., utgjorde nämde år inalles omkring 139,490 R:dr; utgifterna deremot voro något öfver 130,820 R:dr. Underhållstagarnes antal uti och närmast Stockholm var 291, till hvilka utbetaltes nära 2,800 R:dr.

XLII) Arméens Pensions-kassa samt Arméens Enke- och Pupill-kassa. Den förra hade år 1826 i Capital-fond omkring 1,350,000 R:dr, uti inkomster omkring 172,500 och uti utgifter omkring 139,700 R:dr; den sednares Capital-fond var 120,500 R:dr, jemte ett af Eder Kongl. Maj:t och H. K. H. Kron-Prinsen i Näder anslaget Capital af 100,000 R:dr, af hvilket räntan årligen levereras med 5,000 R:dr; inkomsterne 22,125 och utgifterne 9,740 R:dr; men om antalet utaf dem bland dessa kassors Pensionairer, som vistas i Stockholm, har någon särskilt uppgift ej kunnat erhållas.

XLIII) Tvänne andra Understöds- och Vålgörenhets-anstalter, nemligen: Invalid-Inrättningen å Ulricsdal och Allmänna Institutet för Döfstumme och Blinde, äga

också i Hufvudstaden sine Directioner; men som sjelfva Inrättningarne, hvilka tillsammans årligen kosta omkring 23,000 R:dr, ej äro härstädes belägna, har jag ej eller ansett dem böra i denna berättelse upptagas och beskrivas.

Särskilte, i Hufvudstaden befintlige Civile Embets-Verks och Tjenstemanna-Corpsers egne Pensions- och Understöds-kassor:

XLIV) Enke- och Pupill-kassan vid Magistraten och Stadens egne verk, som år 1826 uti Capital hade nära 60,500 R:dr, och uti Pensioner utbetalte inalles 4,430 R:dr 42 sk.; hvartill ytterligare må läggas den genom enskilt Donation tillkomne så kallade Goduska Pensions-fonden i Capital stor 6,111 R:dr 5 sk. 4 r:st, som jemväl står under Stadens Borgmästares administration, och är bestämd till understöd för Enkor efter Magistratens Embetsmän och sådane Civile Tjenstemän, som af Öfver-Ståthållaren och Magistraten gemensamt tillsättas. Underhållstagarnes antal inalles 57 personer, nemligen 50 på den förre och 7 på den sednare fonden.

XLV) Brandvakts-Corpsens Pensions- och Begravnings-kassa, som vid 1826 års slut ägde i Contant Capital af vid pass 2,800 R:dr Banco, hvaraf årliga räntan användes till begravningshjelp och pensioner

för Under-Officerare och Manskap vid nämde Corps.

XLVI) Följande under Stadens Drättsel-Commission lydande betjening och arbetsfolk äga hvardera en Begravnings-kassa nemligen: Jernbärrarne vid Stora Jern- och Metall-Vågen en af omkring 1,920 R:dr Capital; Tackjerns-Bärrarne en på 453 R:dr; Sillpackarne en på 1,100 R:dr; Salt- och Spannmåls-mätarne en på 1,176 R:dr; Parm-mätarne en på 400 R:dr; Vågkarlarne i Östra Victualie-Vågen en på 1000 R:dr och Vågkarlarne uti Södra Victualie-Vågen en på 380 R:dr; hvarförutan Jernbärrarne äga en Sjuk-kassa med 1,377 R:dr och Tackjernsbärrarne en Pensions-kassa med 890 R:dr i Capital-fonder; utgörande således sammanräknade beloppet af dessa kassors Capital inalles nära 8,700 R:dr; hvarförutan Jernbärrarne vintertiden erhålla understöd med mjöl, och vid afskedstagande undfå Pensioner ifrån 10 R:dr 32 sk. till 16 R:dr Banco, hvilka också tilldelas deras Enkor.

XLVII) Kongl. Post-Contorets Tjenstemän och Betjente äga väl icke någon bestämd Pensions-Inrättning, men fattiga Enkor och Barn efter Tjenstemän vid nämde Verk, erhålla af Postmedlen årliga Pensionsunderstöd, hvilkas belopp år 1826 uppgått

till nära 1,000 R:dr Banco, som utdelats bland 19 sådana underhållstagare.

XLVIII) Pensions-Inrättningen för Tull-Tjenstemäns Enkor och Barn, med ett af Kongl. Maj:t den 22 November 1826 i Nåder fastställt Reglemente, har dels af Rän-
torne å en samlad fond, som vid 1825 års slut utgjorde omkring 56,000 R:dr Banco, dels af ett årligt Stats-anslag stort 6,000 R:dr Banco, jemte andra afgifter, utbetalt år 1826 Pensioner till ett sammanräknadt belopp af omkring 12,320 R:dr åt inalles 656 Underhållstagande, men hvilka af dem bott uti eller tillhört Hufvudstaden, är ej upplyst.

XLIX) Banco-Statens Enke- och Pupill-kassa, med ett af Kongl. Maj:t, den 29 Augusti 1748 i Nåder fastställt Reglemente, har till föremål att bereda understöd åt Enkor och Barn efter Embets- och Tjenstemän samt Betjening vid nämde verk, och är grundad på delägarnes årliga tillskott jemte andra bidrag. Dess fond vid 1826 års slut utgjorde något öfver 176,100 R:dr. Dess inkomster samma år nära 25,420 R:dr och dess utgifter för Pensioner något öfver 15,740 R:dr, hvilken sistnämde summa till 75 Sterbhus utbetaltes. Herrar Fullmäktige i Banken hafva dessutom under deras Styrelse en af Rikets Ständer autoriserad välgörenhetsanstalt, bestående deruti, att en viss summa,

vid sista Riksdag fastställd till 2,000 R:dr, årligen af Bankens medel utgår till Allmose-utdelningar åt fattige och nödlidande, särdeles så kallade Pauvres Honteux, hvilkas antal år 1826 utgjorde 659 personer, som undfingo från och med 2 till och med 10 R:dr hvardera.

L) Riksgälds-Contorets Enke- och Pupill-kassa, som år 1810 blifvit grundlagd medelst en gåfva af Rikets Ständer, samt sedermera underhållen och ökad genom delägarnes årliga afgifter, hade vid 1826 års slut en räntebärande Capital-fond af 21,000 R:dr, samt ägde nämde år dels genom räntorne deraf, dels genom vederbörandes tillskott en inkomst af 1,680 R:dr, hvaraf 1,580 R:dr utgingo till pensioner åt inalles 20 underhållstagare, deribland 8 hörde till Vaktbetjeningen.

LI) General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-kassa, grundlagd och vidmakthållen ej allenast genom delägarnes egne afgifter, utan ock genom deråt anslagne och årligen dit ingående så kallade Öfverskottsmedel vid Contorets Auctions-verk, hvilka vederbörande Pantägare icke inom natt och år ifrån försäljningsdagen sjelfve lyftat. Kassans behållne fond var år 1826 nära 21,200 R:dr; dess inkomster nära 2,100 R:dr och utgifterna omkring 1,160 R:dr; un-

derhållstagarnes antal 20, deribland 11 af Vakt-betjenings-klassen.

LII) Pensions-Inrättningen vid Kongl. Theatern, ägde år 1826 en räntebärande Capital-fond af 118,320 R:dr, samt uti inkomster genom räntan derå, jemte delägarnes afgifter och pliktmedel samt kringvandrande Skåde-spelares afgifter, hvilka sistnämde med 200 R:dr öfverstego delägarnes egne tillskott, inalles nära 10,000 R:dr, deraf omkring 7,600 R:dr utgingo i Pensioner åt Acteurs- och Ballette-Staterne med högst 825 och minst 100 R:dr för hvarje underhållstagare.

LIII) En Enke- och Pupill-kassa för Enkor och Barn efter Tjenstemännen vid Jern-Contoret, grundlagd medelst en utaf Bruks-Societeten år 1814 gjord gåfva af 1,800 R:dr, och sedermera genom Tjenstemännens årliga afgifter ökad till 5,310 R:dr, derifrån någon utbetalning likväl ännu icke behöft börjas. Herrar Fullmäktige afgifva dessutom ej allenast Pensioner till afskedstagande Tjenstemän och Betjente, hvilkas antal, inom den mindre bemedlade klassen, nämde år endast utgjorde 2 personer, åtnjutande tillsammans 250 R:dr, utan ock Gratificationer till andre fattige och meddellöse, synnerligast inom Hufvudstaden boende, utgörande berörde Gratificationer årligen omkring 350 R:dr.

Barnhus och Barnbördshus.

LIV) Stockholms Allmänna Barnhus, bestämdt dels att inom dess local emottaga och vårda Hittebarn samt andra härstädes födde fattige, värnlöse och nödlidande, hvilkas Föräldrar, hörande till någondera af Hufvudstadens Församlingar, antingen aflidit, eller äro häktade eller på sjukhus och fattighus insatte, äfvensom sådane, hvilka emot en bestämd afgift, utgörande 66 R:dr 32 sk., derstädes inlösas under ett års ålder, dels att med penninge-understöd utom hus bispringa fattige Föräldrar, hvilka hafva flera barn, än de möjligen kunna försörja; blifvandes de intagne Barnen sedermera, då ske kan, till Fosterföräldrar inom och utom Hufvudstaden, emot understöd af Barnhuset, utlemnade. Denna Inrättning, hvars hus och fastigheter ej äro till något visst värde uppskattade, men hvilka, efter beräkning af dessas hyror och afkastningar, skulle i värde uppgå till omkring 110,000 R:dr Banco, ägde dessutom år 1826 en Contant Capitalfond af nära 235,570 R:dr; dess inkomster så väl deraf, som af öfrige intrader, deribland nära 3,200 tunnor Kronotionde-Spannmål och 1,166 R:dr 32 sk. årligt statsanslag; 3,500 R:dr Tullmedel, 3,000 R:dr fattigpenningar af Sterbhus, 15,000 R:dr i lösen för inköpte Barn, samt 10,000 R:dr af

Justitiæ-Collegii Öfverskottsmedel m. m., voro samna år inalles nära 78,600 R:dr; utgifterne deremot omkring 77,860 R:dr. deribland nära 43,000 R:dr i fosterlöner för Barn utom Barnhuset; nära 13,000 R:dr i Proviant-kostnader för de inom Inrättningen herbergerade och underhållne Barn jemte Ammor och 15 Tjenstehjon, nära 3,000 R:dr till lifstids-räntor å donationer och dylikt, samt återstoden till öfrige omkostnader. Barnens antal utgjorde vanligen *inom huset*: 180 äldre och 40 späda; samt *utom huset*: i Staden 900 och å Landet 1,500.

LV) Frimurare-Ordens Barnhus, herbergerar, underhåller och vårdar inom Inrättningen omkring 50 barn; låter i dess skola lemna undervisning åt omkring 70 så väl bland nyssnämde, som andra närboende Barn; utbetalar i och för de förstbemältes föda, kläder m. m., årligen vid pass 6,600 R:dr, och utdelar dessutom till understöd för andre barn, omkring 400 till antalet, som vårdas utom Barnhuset, ungefärligen 5,400 R:dr om året. Inrättningens årliga utgifter för dess välgörande ändamål uppgå således till omkring 12,000 R:dr; men beloppet af dess fonder är icke uppgifvet.

LVI) Sällskapets Pro-Patria Barnhus- och Barnbördshus-Inrättning, bestämd dels att, antingen utan eller emot betalning,

emottaga och sköta Barnaföderskor, till omkring 14 dagar efter förlossningen, dels att underhålla och vårda derstädes födde och emot 66 R:dr 32 sk. inköpte barn, äger i fastighet omkring 7,000 R:dr samt i Contant Capital-fond, skuld afräknad, omkring 14,000 R:dr. Dess inkomster utgörande år 1826, 2,400 R:dr, oberäknad en samma år influten summa af 2,000 R:dr i Testamentsmedel, samt utgifterne ungefärligen ett lika belopp. Antalet af derstädes vårdade Barnaföderskor och födde barn har, under sednare åren, per medium vanligen utgjort af de förre omkring 195 och af de sednare 198.

LVII) Allmänna Barnbörds-huset, der Qvinnor, som äro nära att föda barn, emottagas samt kostnadsfritt erhålla föda, skötsel och läkemedel, intill 14 dagar efter förlossningen, stundom också längre om de äro sjuke och svage. Denna Inrättning, som utom dess egenskap af tillflygtsställe för Barnaföderskor, tillika har den bestämmelse att vara en Practisk Skola för unga Läkare och Barnmorskor, har nu mera en egen fastighet till ett värde af 30,000 R:dr, och i Contant Capital-fond, skuld afräknad, omkring 51,300 R:dr, eller tillsammans 81,300 R:dr, deraf 20,000 R:dr utgöra en utaf Eder Kongl. Maj:t år 1816 meddelt Nådegåfva och 10.000 R:dr en, utaf enskilt man, mot 6 procent

lifstidsränta, gjord Donation. Inrättningens inkomster så väl deraf, som i Statsbidrag, 1,212 R:dr, uppgingo år 1826 till något öfver 4,800 R:dr, utgifterne deremot till nära 5,400 R:dr.

Sjukvårds- och Dylika Inrättningar.

LVIII) Stockholms Stads och Läns Kurhus: der i synnerhet Veneriske sjuke, men, då utrymmet tillåter äfven andra blifva till vård, skötsel och underhåll emottagne, de fattige utan, och de bemedlade mot betalning. Denna Inrättning, anlagd år 1816 uti en af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer deråt upplåten särskilt fastighet, till hvars ändamålsenliga reparation och iståndsättande, kostande något öfver 20,000 R:dr, Eder Kongl. Maj:t såsom Kron-Prins Nådigst förärat 10,000 R:dr och Fattig-Cassæ-Directionen tillskjutit återstoden, underhålles, hvad Hufvudstaden angår, medelst den påbudne 3 sk. afgiften till Veneriske sjukdomars botande, hvilken år 1826 utgjort omkring 3,000 R:dr; medelst 1,000 R:dr anslag af Allmänna Statsmedlen, 5,000 R:dr af Stadens andel i Tolagsmedlen och fyllnaden medelst omkring 4,150 R:dr bidrag af de under Fattig-Cassæ-Directionen ställde Fattigmed-

len. Utgifterne, med inberäkning af 1,620 R:dr för reparationer å huset, voro år 1826 nära 13,000 R:dr Banco; och har, under ifrågavarande 5 år, antalet af derstädes vårdade Veneriske sjuke ifrån Hufvudstaden per medium inalles uppgått till omkring 390 personer om året, deribland omkring 280 utskrifvits såsom läkte, 30 såsom oläkte; 8 dött, och resten qvarlegat på kur från det ena året till det andra.

LIX) Strandbergska Läkare-Inrättningen för Fattige och sjuke Ståndspersoner, stiftad år 1798 af Assessoren Z. J. Strandberg medelst en donation af 3,000 R:dr, hvilken fond sedermera, genom Testamenten, gäfvor och bidrag af enskilda välgörenheten så ökats, att den år 1826 utgjorde omkring 39,120 R:dr, hvartill snart ytterligare väntas ett af Bruks-Patronen A. Hebbe Testamenteradt Capital stort 10,000 R:dr. Pauvres Honteux erhålla derifrån Läkarevård jemte utdelning af kött och gryn till sjukkost; hvarförutan ved och penningeunderstöd, när så ske kan, dem tilldelas. Kostnaden härföre utgjorde år 1826 omkring 2,250 R:dr och godtgjordes till det mesta af Capital-fondens ränte-inkomst. Utdelningarne ske 2 gånger om året, och de understöddes antal utgör då vanligen emellan 70 och 80 personer, stundom ock mera.

LX) Danviks Hospitals- och Dårhus-Inrättning, med den dermed förenade, genom enskilt Donation år 1816 tillvägabragte Stiftelse för Civile Embetsmäns fattiga Enkor och Barn, ägde år 1822, fastighetsvärde oberäknadt, en räntebärande Capitalfond af nära 43,700 R:dr, som sedermera årligen ökats och år 1826 uppgick till nära 73,800 R:dr. Inrättningens inkomster så väl genom intressen deraf, som genom räntor och arrenden af $96\frac{1}{8}$ mantals i Lands-Orterne belägne hemman, hvartill densamma äger frälsemanna-rätt; genom tillslagne andelar af Tull- och Tolags-Fattigmedlen; genom försäljning af 240 tunnor dit förlänt Krono-Tionde-Spannmål, genom frivilliga gåfvor, inflytande betalning af kost- och underhålls-medel, med flere intrader, utgjorde år 1822 omkring 26,800 R:dr, och år 1826 något öfver 33,800; utgifterne åter voro det förra året omkring 25,900 R:dr och det sednare något öfver 26,200 R:dr. Antalet af de derstädes intagne, vårdade och underhållne personer var, per medium af alla 5 åren, dagligen: å Hospitalet 200; å Dårhuset 77 och på Enkehuset 22; hvarförutan å de derstädes åren 1824, 1825 och 1826 inrättade, men nu mera, såsom ej behöflige, indragne provisionelle särskilte Sjukhus för koppssmittade,

tade, blifvit nämde tid, emot betalning, skötte inalles omkring 500 personer.

LXI) Kongl. Serafimer-Ordens Lazarett. Som, på min begäran om de för denna Fem-Års-Berättelse erforderliga uppgifter angående Lazarettets fonder, inkomster, utgifter, sjukpersonal med mera, Kongl. Directionen i skrifvelse af den 23 Augusti, gifvit till svar, att Sundhets-Committén, hvaruti de Herrar Seraphimer-Riddare, åt hvilka Styrelsen öfver Lazarettet blifvit uppdragen, voro Ledamöter, ärnade uti dess snart ingående förslag till förbättring af helsovården i Hufvudstaden, afgifva fullständig underdånig berättelse om Seraphimer-Lazarettets stiftelse, fortgång, nu varande skick, inkomster och utgifter, samt att Kongl. Maj:t således derigenom erhöle alla de af mig begärde upplysningar, återstår för mig nu endast att här anmärka detta Lazarett bland antalet af Sjukvårds-Inrättningarne här i Staden.

LXII) Allmänna Garnizons-Sjukhuset. Om denna Inrättning, hvarest endast sådana sjuke, som höra till Manskapet bland härstädes förlagde Garnizons-Trupper, blifva intagne, samt kostnadsfritt undfå underhåll och Läkarvård, har blott den upplysning erhållits, att densamma af statsmedlen har

sitt eget anslag, som merendels jemt åtgår, samt att, enligt den af Kongl. Maj:t för år 1827 i Nåder fastställde stat, Inrättningens utgifter utgjort inalles 31,319 R:dr 9 sk. 4 rist Banco, nemligen: 3,290 R:dr 1 sk. 4 rist till aflöning; 16,729 R:dr 8 sk. till Proviantering för Sjukmanskapet, förslagsvis antaget till 200 man om dagen; 3,600 R:dr till Medikamenter; 7,200 R:dr till dagliga Förbrukningspersedlar m. m. dylikt, samt 500 R:dr till reparationer.

LXIII) Kongl. Maj:ts Flottas Stockholms Stations-Sjukhus. Denna Inrättning har, utom Medicinal-statens inkomster af Löner och Inqvarterings-medel, tillsammans omkring 2,000 R:dr, kostat, under ifrågavarande 5 år, per medium 9,200 R:dr om året, och underhålles af de för Kongl. Flottan anslagne Statsmedel. De derstädes utspisade portioner hafva likaledes, per medium, utgjort omkring 15,150 för året.

Anmärkning: Härförutan finnes i hvardera af Territorial-Församlingarnes Fattig- och Försörjnings-Hus nu mera inrättade särskilda Sjukrum, inalles 17 till antalet, der Sjuka ej allenast bland Fattighjonen, utan äfven, så långt utrymmet tillåter, bland andra meddellösa klasser, blifva intagne och vårdade. I hvarje af dessa Församlingar finnes jemväl en af Fattigården aflönad sär-

skilt Läkare, som, på kallelse, meddelar vård och biträde åt alla i dess district boende Fattige, Sjuke, hvilka, dervid på Fattigvårdens bekostnad, äfvenledes erhålla medikamenter gratis.

Arbets-Inrättningar.

LXIV) Norra Frivilliga Arbets-huset:
 Detta Barmhertighets-verk, inrättadt år 1797, och sedermera till år 1815 fortsatt med en genom Donationer och Testamenten tillkommen fond af 9,712 R:dr; som samma år ökades dels med 5,000 R:dr, såsom andel utaf Eder Kongl. Maj:ts då förärade Nådegåfva af inalles 40,000 R:dr till Fattigvården i Hufvudstaden, dels med en samma dag af enskilt man gjord Donation af 6,000 R:dr, ägde vid 1826 års slut i fastighetsvärde 12,000 R:dr, i utlånte räntebärande Capital 7,250 R:dr; i rudimaterier och tillverkade varor omkring 16,400 R:dr, och i kontant behållning uti Banken omkring 3,100 R:dr. Dess inkomster utom influtne 7,814 R:dr 18 sk. för afyttrade tillverkningar och varor, voro sistnämde år: 434 R:dr 40 sk. i ränta på ofvanberörde utlånte Capital, samt 500 R:dr såsom hälften af årliga intresset å en, utaf Borgerskapet år 1804 till förmon för en blifvande allmän Fattig-anstalt anslagen sum-

ma af 16,666 R:dr 32 sk. Utgifterne deremot, utom 43,333 R:dr 16 sk. till utbetalte arbetslöner och 4,460 R:dr 16 sk. för inköpte rudimaterier, voro: 1,310 R:dr 43 sk. 4 r:st till aflöning och Administrationskostnad samt 80 R:dr till ränta å ett i Kongl. Commerce-Collegium, mot 3 procent, upptagit Lån af 2,666 R:dr 32 sk. allt Banco. Antalet af de fattige, som derstädes erhållit och emottagit arbete, hade vanligen utgjort sex à sju Hundrade personer vintertiden, samt fem à sexhundrade sommartiden. Directionen beklagar, att, ehuru den betydliga nedsatt försäljnings-prisen, beloppet af försälde varor likväl, under sednare åren, mycket aftagit, hvarigenom Inrättningens varulager ökas, och Rörelse-Capitalet minskas.

LXV) Södra Frivilliga Arbets-huset: ägde år 1826 i fastighetsvärde: 8,707 R:dr 39 sk; i utlånte, räntebärande Capital 19,600 R:dr; i rudimaterier, tillverkningar och arbets-redskap 16,427 R:dr 45 sk. 9 r:st samt i kontant behållning 2,594 R:dr 5 sk. 6 r:st. Inrättningens inkomster hade varit: 805 R:dr 25 sk. 8 r:st i räntor på utlånte Capitalet; 500 R:dr såsom andra hälften af intresset å ofvannämde, utaf Borgerskapet anslagne 16,666 R:dr 32 sk.; 627 R:dr 14 sk. 6 r:st af vinst på försälde ull- och bomulls-varor, samt 2,000 R:dr i influtne Testaments-me-

del. Utgifterna deremot: 2,174 R:dr 16 sk. till aflöning och Administrations-kostnad; 100 R:dr till Assurance-afgift till Phoenix-Compagniet och 442 R:dr 34 sk. 6 r:st i förlust på Linvaruförsäljningen. Antalet af dem, som derifrån mottagit arbete, hade månatligen varit emellan 670 och 780 personer hela året igenom.

Anmärkning: Dessa tvenne arbetshus, hvardera ställde under sina särskilda Directioner, höra till Allmänna Fattigvården och äro bestämda att lemna alla Fattige, som deraf vilja sig begagna, tillfälle till förtjenst genom arbetslöner å varor, som de der få emottaga till bearbetande, och hvarigenom de, enligt uppgift från Norra Arbetshuset, skola kunna förtjena 11 à 12 sk. Banco på dagen. På detta sätt hade år 1826 i arbetslöner utbetalts: å Norra Arbetshuset 4,333 R:dr 16 sk., och på det Södra, nära 7,100 R:dr.

LXVI) Fabriks-Arbets-huset, der lättjefulla och hos sina Husbönder skuldsatte Fabriks-arbetare intagas, för att förmås till arbete och att derigenom alldeles eller till någon del aftjena sina skulder, är inrättat år 1781 och står under Hall-Rättens styrelse, men äger icke någon för dess underhållande anslagen fond, utan kostnaderne dervid bestridas dels af 6 procent utaf derstädes bysätte arbetares hela arbetsförtjenst,

hvilka Husbönderne betala, dels ock, om denna tillgång är otillräcklig, af Hall-kassans öfverskotts-medel. De insatte arbetarnes antal är ombyttigt, och utgör stundom 12, stundom deraf till och med 30; men det sista är det högsta, som lokalen inrymmer. Efter olika arbetsflit kunna de hvardera förtjena från 16 till 32 sk. Banco om dagen. Kostnaderne för deras och Inrättningens underhållande uppgingo år 1826 till 351 R:dr 39 sk. 10 r:st, deraf 206 R:dr 25 sk. godtgjordes genom ofvannämde sex procent's afgift, och endast återstoden, 145 R:dr 14 sk, 10 r:st, af Hall-kassan.

LXVII) Krono-Corrections-Inrättningen; Denna, som intill år 1825 stod under en särskilt Direction, men då ställdes under Styrelsen för Fängelserne och Arbets-Inrättningarne i Riket, var förut egentligen bestämd att emottaga Korrections-hjon ifrån Hufvudstaden, och hade genom en noggran tillsyn och förvaltning, samt genom Korrections-hjonens invänande och tillhållande till arbete, blifvit bragt derhän, att den vid berörde tid var nära att kunna underhållas utan fortfarande understöd eller bidrag af Statsmedlen, och endast genom användande af de derstädes insattes egna arbetskrafter och den förtjenst, som derigenom bereddes, ehuru de redan den tiden voro emellan tre

och fyra hundra om året. Men sedermera har densamma blifvit med mycken kostnad utvidgad och förökad, samt emottager nu Korrections-hjon från Rikets nästan alla delar. Om dess nu varande tillstånd, fonder, arbets-styrka, inkomster och utgifter, har jag infortrat underrättelser; men hvilka Styrelsen förmått sig ej kunna inom erforderlig tid meddela, under tillägg derjemte, att Styrelsen framdeles ärnade i underdånighet till Eder Kongl. Maj:t ingå med en detaljerad berättelse om denna Inrättnings närvarande tillstånd,

Eder Kongl. Maj:t täcktes häraf inhämta: att, (Seraphimer-Ordens-Lazarettet och Krono-Korrections-Inrättningen oberäknade) ofvannående Fattigvårds-, Sjukhus-, Arbetshus-, Pensions- och Vålgörenhets-Inrättningar samt milda Stiftelser ägde, redan vid 1826 års slut, uti anmälde, samlade Capitalfonder, en summa af icke mindre än inalles omkring 5,114,000 R:dr och i fastighetsvärde endast för de dem tillhörige egendomar, om hvilkas värde underrättelse erhållits, omkring 446,000 R:dr, eller tillsammans 5,560,000 R:dr Banco; deras öfriga fastigheter samt allmänna Enke- och Pupill-kassans och Frimurare-Barnhusets ägande, men outppgifne fonder och Spar-Bankens Depositionsmedel ändock deruti icke inbegripne;

äfvensom att det belopp, som, af nämde Inrättningar och Stiftelser, enligt hvar och ens särskilta bestämmelse och föremål, utdelats eller användts till understöd och hjälp för underhållstagare, pensionerade Enkor och Barn, samt sjuke och nödlidande inom Hufvudstaden samma år uppgått till omkring 430,000 R:dr, oberäknad den andel af Kongl. Arméens Pensions- samt dess Enke- och Pupill-kassas årliga utdelningar och pensioner, som likaledes kan hafva tillfallit personer af Hufvudstadens population. Om härtill vidare lägges Eder Kongl. Maj:ts och det Kongl. Husets årliga, frikostiga Nådegåfvor, som här ofvan icke äro anmärkte eller upptagne: utdelningar och understöd ifrån flera här i Staden varande Ordens-Sällskap, som icke äro uppgifne, samt nyssberörde andel från Arméens Enke- och Pupill-kassa, så kan summan af hvad som årligen utgår och användes i och för välgörande understöd åt personer inom Hufvudstaden, säkerligen antagas till nära $\frac{1}{2}$ million. Det är således ingen brist hvarken på Inrättningar och Stiftelser, eller på dervid befintlige fonder och medel, till underhåll, vård, bistånd och hjälp för Stadens Fattige och behöfvande; men den omständighet, att de stå under särskilta Directioner och Auctoriteter, till ett antal af icke mindre än 83, som ej äga något

samband sig emellan; samt att någon gemensam öfverstyrelse ej finnes, genom hvilken, enhet och öfverensstämmelse i deras förvaltning, verksamhet och riktning, så vidt ske borde, kunde beredas, medför flera olägenheter, och deribland äfven den, att den ena Inrättningens underhållstagare äro okända för den andra, och att således en och samma person ofta, emot Stiftelsens mening och afsigt, kan blifva underhållstagare på flera ställen; och dessa olägenheter äro så stora, att behofvet och nödvändigheten af en sådan centraliserad Styrelse, hvarigenom också Administrations-kostnaderne säkerligen kunde betydligt minskas, skall förr eller sednare låta åter känna sig, samt vigten och fördeln deraf allmänt inses.

7:o *Stads-kassans inkomster och utgifter samt kostnad för Stadens Styrelse år 1826.*

Intraderne:

Af Tolagen	93,237: 19. —
Packhuset, Jern- och Metal- samt Victualie-Vågarne	52,047: 29: 1.
Af Hamn-, Last-, Bro- och Eldstads-penningar, med Torg- och Renhållnings- avgifter, samt Ballastme- del och Mätare-Penningar	19,746: 31: 8.

Af Slusspenningar, Burskaps- penningar, Sakören m. m.	4,831: 30: 8.
Af Stadens Tomter	10,080: 19: 1.
Af Stadens Hus	25,977: 15: 3.
Af Bok- och Auctions-Kam- maren	17,493: 10: 7.
Af Brännvins-Destillerings- Bolaget	16,666: 32. —
Summa R:dr Banco	<u>240,080: 43: 4.</u>

Utgifterne:

<i>Från Tolagen:</i> Aflöning och extra utgifter i och för upp- börden	1,785: 4: 7.
Aflöning för Stadens Embets- och Tjenstemän samt Be- tjente	48,165: 4. —
Byggnader och Reparationer i de Stadens hus, som be- gagnas till Embetsrum för Magistraten Collegierne, Kämners-Rätterne m. fl. samt till Arrester	3,362: 12: 6.
Diverse extra utgifter. intres- sen å Stadens Lån, Resti- tutioner, Magistratens en- skilta medel m. m.	34,730: 9: 9.
	<u>88,042: 30: 10.</u>

För Packhuset, med mera:

Byggnader i Jernvågen samt å Vågar, Tull- och Våg-hus m. m.	13,157: 47: 1.
Aflöning, Hushyra och extra utgifter	8,454: 18: —
	<hr/>
	21,612: 17: 1.

För Hamnpenningarne med

<i>mera:</i> Hamnars underhåll	13,596: 41: 3.
Aflöning, hushyra och extra utgifter	3,122: 17: —
	<hr/>
	16,719: 10: 3.

För Slusspenningarne m. m.

Reparationer å Slussarne	204: 43: 1.
Aflöning till Slussmästaren och extra utgifter	307: 21: 7.
	<hr/>
	512: 16: 8.

*För Stadens Tomter: Väg-
hållning, Byggnader, repa-
rationer å trappor och trum-
mor samt Gatuläggning*

Extra utgifter	2,773: 5: 10.
	429: 28: —
	<hr/>
	3,202: 33: 10.

Underhållandet af Stadens

Hus	25,625: 33: 10.
Aflöning och extra utgifter	1,363: 22: 6.
	<hr/>
	26,989: 8: 4.

Till Stadens Allmänna Inrättningar:

Kur- och Sjukhuset, årligt anslag	5,000. — —
Korrections- och Spinnhuset d:o	1,000. — —
Börs- Bro- och Hamnbygg- nads-fonden	16,666: 32. —
Kongl. Police-Kammaren d:o	2,650: — —
Stadens allmänna Undervis- nings-verk	11,223: 20. —
Krono-Uppbörds-Verket för Staden	11,881: 34: 6.
Brandväsendet, sedan Brand- Contorets bidrag 1,500 R:dr afdragits	1,345: 46: 8.
	<hr/>
	49,767: 37: 2.

Till fromma Stiftelser:

Konungens Hospital, årligen .	60. — —
Frimurare-Barnhuset d:o . .	60. — —
Magistratens Enke- och Pu- pill-kassa	2,200. — —
	<hr/>
	2,320. — —

Till Clereciets aflöning:

Tre Capellaner i Storkyrkan, årligen tillsammans	100. — —
---	----------

Till Diverse utgifter:

Till Allmänna Renhållningen	9,369: 40. —
Fångars underhåll och vård, samt aflöning för Fångvak- tarne och Sjuksköterskor .	4,722: 1: 4.
Gäldstugan	614: 27: 3.

Politie-likes Begrafning	752: 44. —
Lykttändning	2,105: 14. —
Brunnars och Pumpars underhåll	2,278: 40: 1.
	<hr/>
	19,843: 22: 8.

Summa R:dr B:co 229,119: 32: 10.

Inkomsterne hafva således öfverstigit utgifterne med en summa af 10,971 R:dr 10 sk. 6 r:st Banco, hvilket öfverskott blifvit användt till afbetalning på Stads-kassans skulder och upptagne lån, som derefter utgjorde vid 1826 års slut 331,833 R:dr 16 sk.

Utom ofvanberörde, af Stads-kassan bestridde aflöningsbelopp för Stadens Embets- och Tjenste-män samt Betjente, utgå, på Kongl. Maj:ts och Kronans Stat eller af allmänna Statsmedlen, följande Löne- och Underhålls-summor:

Till Öfver-Ståthållaren, samt öfrige Embets- och Tjenstemän, jemte Betjente, vid Öfver-Ståthållare-Embetets Canzli och Kongl. Police-Kammaren	26,843: 26: 10.
Till Krono Upphörds-Verket (utom hvad Stads-kassan dertill betalar)	7,648: — —
Till hushyra för Öfver-Ståthåll.-Embetets Can-	

zli och Kongl. Slotts-

Rätten 1,000: — —

Tillsammans Banco R:dr 35,491: 26: 10.

Slutligen, och som Tolags-afgifterna, hvilka enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 20 April 1825 och den 6 Maj 1826 blifvit betydligt ökade och nu mera, sammanslagna till en enda allmän Tolag, genom Drätsel-Commissionens försorg uppbäres samt derefter sålunda fördelas, att Statskassan deraf erhåller $\frac{80}{150}$:delar, Inqvartierungs-Commissionen $\frac{33}{150}$:delar, Börs-, Bro- och Hamnbyggnads-Directionen $\frac{30}{150}$:delar och allmänna Biffhuset $\frac{7}{150}$:delar, äro en bland dessa verks hufvudsakligaste intrader, har jag trott mig böra upplysningsvis tillägga, att de samma utgjort:

År 1822	102,968: 4: 9.
• 1823	126,710: 41: —
• 1824	122,812: 2: —
• 1825	123,809: 21: —
• 1826	174,820: 5: —

Således, enligt hvad tillförene är antecknad, under ifrågavarande tid per medium 130,224 R:dr 5 sk. 2 r:st. Banco om året.

Öfrige Stadens förlänade afgifter eller immuniteter, såsom Bro-, Hamn-, Våg- och Strand-penningar m. m. d., äro i ofvånstående förteckning öfver Stads-kassans inkomster och utgifter upptagne.

Som de Byggnader, hvilka besörjas, och de medel, hvilka förvaltas af Börs-, Bro- och Hamnbyggnads-Comitteen, äro skiljda ifrån dem, hvilka stå under Drätsel-Commissionens administration och i ofvanberörde förteckning omförmälas: så och eburu de olika afgifter och intrader, hvarigenom besagde medel inflyta, tillförene äro på särskilta ställen i denna berättelse omnämde, *torde jag, för deras sammanfattande, och upptagande på ett enda ställe, få här tillägga: att kostnaden för de, under förstbemälte Committe ställde Allmänna Byggnader, ifrån början beräknad att bestridas medelst i sådant ändamål upptagne Lån, ersättes genom följande dertill anslagne årliga intrader och summor, nemligen: 16,666 R:dr 32 sk., som Drätsel-Commissionen, utaf Stads-kassans medel utbetalar; 8,000 R:dr, som utgår af Borgerskapet; $\frac{1}{2}$:del eller omkring 30,000 R:dr af allmänna Tolagen, samt 5,000 R:dr, som från Bemedlings-Commissionen, till vissa, bestämda föremål, erhålles, eller tillsammans 59,666 R:dr 32 sk.; att i sednare åren deraf hvarje år åtgått emellan Tjugufem och Tretio-Tusende Riksdaler till Qvai-byggnaden vid Blasieholmen; samt att, genom ifrågavarande Committés försorg, och för de till dess disposition ställda medel, Öfver-Ståthållare Bostället är in-*

köpt, samt Börs-huset, Konung Gustaf III:s Staty, stora Stenbron öfver Norrström, Stenbron öfver Riddarholms-Kanalen, Norra och Södra Slagtare-husen, Qvaïen ifrån Rosenbad till Röda Bodarne, äfvensom Qvaïen nedom så kallade Logården, blifvit byggde, flera tillfälliga förbättringar och anstalter oberäknade.

Af de öfrige i formuläret antydde ämnen, förekommer ej vidare något i Stockholm af den särskilta beskaffenhet, att det här behöfver intagas; och då Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Befallning angående Fem-Års-Berättelsens afgifvande sålunda blifvit, så utförligt och bestämdt, som denna gång ske kunnat, fullgjord, återstår endast att erinra, att de deruti upptagne och meddelade uppgifter och underrättelser äro i de flesta fall, och der ej annorledes finnes anmärkt, grundade på förhållanderne år 1826, emedan vidsträcktare upplysningar stundom icke denna gång erhållits.

Med djupaste undersätlig vördnad, trohet och nit framhärda

Stormächtigste Allernådigste Konung
EDER KONGL. MAJ:TS

*Underdånigste och Tropligtigste
Tjenare och Undersåte*

Stockholm d. 29
Aug. 1828.

DAN. EDELCREUTZ.

G. A. Stridsberg.
